

Om national-uppfostran : med särskildt afseende på national-försvaret / af Aug. Georgii.

Contributors

Georgii, Augustus.

Publication/Creation

Stockholm : G.W. Blomqvist, 1869.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/kxhefjpa>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

GEORGII, A.

OM NATIONAL-UPP FOSTRAN.
1869.

QT255 M

18
20739

6350

Edgar A. Griest
Edinburgh University

GEORGE II

22501265886

Edgar F. Czeriast

OM

NATIONAL-UPPFÖSTRAN,

MED SÄRSKILDT AFSEENDE

PÅ

NATIONAL-FÖRSVARET.

Till Chefen för Ecclesiastik-
Departementet, Statsrådet,
Kommandören m. m.
Vårnorne Herr Hr. Ferdinand Carlson

Vördnadsfullt
från
Författaren.

NATIONAL-UTFÖSTRAN.

SKRIFTER

RÖRANDE

GYMNASTIK OCH DERMED SAMMANHÄNGANDE ÄMNEN.

I.

SKRIFTER

1840

REKONSTRUKTION AF DEN TILVÆRDTAGTE

1

OM
NATIONAL-UPPFÖSTRAN,

MED SÄRSKILDT AFSEENDE

PÅ

NATIONAL-FÖRSVARET.

AF

AUG. GEORGII.

F. D. ÖFVERLÄRARE VID GYMNASIEN I STOCKHOLM, ETC.

STOCKHOLM

G. W. BLOMQUISTS BOKTRYCKERI

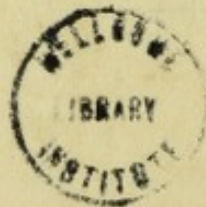
1863.

-40428426

WELLCOME INSTITUTE LIBRARY	
Coll.	M
Call No.	20739

WELLCOME INSTITUTE LIBRARY	
Coll.	welMomec
Call	~~/~~
No.	QT 255
	1869
	G 350

303950
Cyanide bl.

TILLEGNAS VÖRDSAMT

GYMNASTIKENS GYNNARE,

GAMLA KAMRATER OCH VÄNNER I FÄDERNESLANDET.

AF

FÖRFATTAREN.

LONDON DEN 19 SEPTEMBER 1869.

"A sound mind in a sound body is a short but full description of a happy state in this world: He that has these two, has little more to wish for; and he that wants either of them, will be but little the better for any thing else."

LOCKE, *on education.*

Inom Sveriges nyombildade riksdag har i år en ledamot, Herr A. Adlersparre, väckt ett synnerligen märkligt förslag, syftande att sätta ett bestämdt krigiskt ändamål för ungdomens kroppsöfningar i skolorna. Detta förslag utgånget från en man, hvars namn återkallar i minnet en bland de förnämsta stiftarne af vårt närvarande statsskick, väcker till lif de länge förglömda planer, som utgjorde hädangångne framtidsmäns förhoppningar under striden mot tidens dåvarande opinioner, ända från århundrandets första tiotal. Såsom sjelf ögonvittne och deltagare, för 30 år sedan, i försöken att draga skolväsendets krafter till de applicativa ändamål, hvars gagn då föga bemärktes, men numera erkännas af utlandets tänkande statsmän, krigare, skolmän o. a., vill förf. till dessa blad återkalla och korteligen utveckla planen därför.

En bland vår tids utmärkande företeelser är oro och spänning mellan skenbart motsatta idéer och intressen. Det ena landet öfverbjuder det andra i uppsättandet af tallösa härrar, och täflar i utvecklingen af de mest förstörelseväckande krigsmaskiner, under det att folken å andra sidan tyckas söka ett närmande till hvarandra, för att kunna utbyta sina olika alster på tankens eller näringarnes områden. Den så kallade *»väpnade freden»*, upptager alla tillgångar, oroar alla sinnen och inverkar störande på handel, näringar och industriella företag, och den kan ej i längden fortsättas utan att leda till allmän ruin. Den är en anachronism i en tid, då ångan slår sina broar mellan de skilda landen, och den elektriska gnistan förenar alla folk, då den ena upptäckten aflöser den andra i afsigt att göra den stora mängden delaktig af fredens och bildningsverkets välgärningar, och då religiös känsla och upplysning slå allt djupare rötter, för att omsider närma oss till

de höga fridsläror, som för mer än adertonhundra år sedan, kungjordes från Oljoberget.

Emellertid tvingas de mindre staterna *par la force des choses* att hvar i sin mån underhålla en beväpning långt öfver sina tillgångar. Det är naturligt, att Sverge, omgifvet af folkrikare och mäktigare grannar, måste vara betänkt att så ordna sitt försvar, att vi må kunna hägna vår frihet och sjelfständighet. Också har försvarsverkets organisation blifvit en dagens lifsfråga: det ena förslaget aflöser det andra, uppställande som uppgift hurusom krigshären skall med minsta penningeuppsoffring blifva mest mångtalig och krigsduglig. Förnämsta svårigheterna härvid är väl, att vi måste söka minska snarare än öka vår krigsbudget. Den statsman, som vill genom en reorganisationsplan ingripa i dessa förhållanden, måste göra sig oberoende af förutfattade åsigtter och sympatier. Vår indelta armé, utgången ur en stor och riktig idé, hvilken binder krigaren vid den jord, som han skall försvara, och gör honom på samma gång till medborgare och soldat, en fredens och stridens målsman, är i förhållande till numerär otillräcklig och kostsam samt synnerligen tryckande för den jordbrukande klassen. Den har likväl en så bragdrik historia och så dyrbara minnen fästade vid sina fanor, att man icke utan goda grunder tvekar att rubba denna nu snart två århundraden gamla militärintitution. — Förf. vill ej uppehålla sig med någon granskning af de mer eller mindre fullständigt motiveerade förslagen om arméens reorganisation *), men anser sig böra uttala sin öfvertygelse, att vi förr eller senare måste besluta oss att grunda vårt försvar på allmän värnepligt, vare sig att vi dervid följa mönstret af Schweiz eller uppställa planen i någon likhet med Gotlands nationalbeväring, i hvilket sednare fall

*) Bland dessa utmärka sig två såsom de *sednaste* och mest fullständigt utvecklade, på samma gång de förfakta motsatta åsigtter: 1. det af n. v. Krigsministern, som grundar den nya arméorganisationen på bibehållandet af den indelta arméen såsom kader och stam för beväringen med betydligt förlängd öfningstid, hvilken plan torde representera majoritetens opinion bland män af facket; 2. det framställt af Göteborgs handels- och sjöfartstidnings redaktion, som ordnar landets försvarsväsen uteslutande på allmän värnepligt. Såsom varande till sin form och sina detaljer för Sverge helt och hållet nytt, fordrar detsamma sannolikt en längre tid, innan det ens blir föremål för en genomförd granskning än mindre antagaude.

vi med säkerhet torde kunna antaga, att hvarje annat landskap inom Sverge skall kunna mäta sig med det lilla öfolket i kärlek till fosterland och frihet, och sålunda vara färdigt att underkasta sig samma uppoffringar för landets försvar som desse *).

Men antingen den stående arméen bibehålles, och såsom en öfvergångsorganisation användes till kadrer och stam för beväringen med förlängda öfningstider; — eller beväringen med eget befäl särskildt organiserades såsom förstärkning, hvarigenom dess karakter af nationalbeväpning kunde bibehållas, får frivillighetsbeväpningen icke förbises såsom individens fria gård åt fäderneslandet och utgörande ett af de minst kostsamma af medlen att öka arméens effektiva styrka **).

*) Såsom stödjande sig på gymnastikens införande i folkskolorna, den enda fasta grund på hvilket ett försvarssystem för Sverge är utförbart, förtjenar Nils Olsons förslag ett så mycket större afseende, som detsamma utgående från en af bondeståndets ledamöter, häntyder på att den gymnastiska idéen redan vid den tiden trängt ned till sjelfva folket. Den upplyste riksdagsmannen (1856—1866) från Malmöhus län yrkade derjemte på allmän beväpning och vapenöfningar öfver hela landet i någon likhet med hvad på Gotland äger rum.

**) I England har voluntär-rörelsen under senare tider icke allenast tagit sin början, men erhållit en organisation, som i vissa fall kan tjena till mönster för andra folkslag. Då Napoleon den 1:ste från lägret vid Boulogne hotade England med en landstigning; uppställdes hastigt, öfverallt i landet, voluntär-korpsar, som åter upplöstes vid krigets slut. Då omkring 1859 några franska officerare i ett militärsamkväm helt öppet förespeglade lätheten af Englands eröfring; svarade hela landet genom att inom några månader uppställa öfver 100,000 frivilliga af alla stånd, åldrar och bildningsgrader. Efter att hafva småningom tilltagit i numerär, utgör den för närvarande i sig sjelft en armé af ungefär 200,000 man af alla vapen, som inom sina leder hyser blomman af nationens kraft och intelligens. Den manövrerar oklanderligt, och öfverträffar i skjutsäkerhet den reguliera arméen. Staten försör den frivillige med gevär och betalar årligen p.st. 1, då han är fullt approberad i exercis, och deltagit i årets vapenöfningar med den korps, som han tillhör, samt ytterligare 10 sh. sterling, då samma frivillige har förbrukat ett visst quantum ammunition (60 skarpa skott). Detta ansåg *«capitation-grant»* kommer likväl ej individen till godo, men användes såsom en gemensam kassa, ur hvilken korpsens utgifter betalas, såsom lön till rekrytinstruktörer, hyra för baracker, förråder, ammunition, etc. Alla utsigter häntyda på att den frivilliga arméen kommer att bli en permanent institution. I jemförelse med den reguliera arméen, der hvarje soldat kostar omkring p.st. 100 årligen, är uppoffringen å statens sida ringa, och understiger äfven betydligt den på senare åren organiserade milisen, (*«The Royal Militia»*) der hvarje soldat har p.st. 1 i lega eller värfning årligen, och tjänar i fyra år. Kronan bekostar beklädning och utredning, o. a. persedlar etc. Hvarje år vartiden har regementet 28 dygus öfningstider.

I hvarje verkligt fritt land der nationalkänslan är utvecklade, ställer sig enhvar med beredvillighet under fanan, då någon allmän fara hotar. Det är svårare att få denna beväpningsform att antaga en permanent form, hvarförutan den endast blir ett irrbloss, som vilseleder, i stället att utgöra en stadigvarande förmur mot angripande fiender, som tryggar. I Sverge har näst England skarpskytterörelsen varmest uppfattats, och våra skarpskyttar utgöra redan en icke obetydlig truppstyrka (omkring 35,000 man). Låtom oss hoppas att saken ej stannar dervid, men att de större svårigheter, hvilka vi hafva att öfvervinna, i samma förhållande måtte öka våra ansträngningar, så att vi snart kunna räkna 50,000 skarpskyttar af 25—40 års ålder fulla af kraft, mod, intelligens och krigsduglighet, — en icke obetydlig tillökning till antalet af det fullt ordnade försvaret.

Men huru och på hvad sätt nationalförsvars-problemet än slutligen må lösas, så synas numera alla vara ense om den stora inflytelse, som en för ändamålet ordnad gymnastik och vapenöfningar för skolungdomen, skulle komma att utöfva icke allenast för rekrytbildningens underlättande och krigsduglighetens höjande inom arméen, men äfven såsom förberedande hvarje individ att vid den föreskrifna åldern vara färdig att ställa sig i ledet. Ling var väl äfven i detta hänseende den första i vårt land, då han redan i början af århundradet ifrade för gymnastik och vapenöfning såsom grundvalen för all praktisk soldatbildning, och förordade landtförsvarets ordnande genom folkbeväpning. Snart förenade sig med honom några unga män i Skåne, bland hvilka flera voro i oberoende samhällsställning, och försök i smått gjordes med bondebarn och äfven med en skola i Lund, och man erfor snart, att det egentliga folkets barn tyckte om dessa slags öfningar. Så påstods, »att folkbeväpningen kunde lätt och jämförelsevis billigt åstadkommas genom att småningom hos folkets ungdom införa gymnastik, marsch-öfningar, gevärsfäktning», etc., vidare att skolans enkla

---

möte, då hvarje man får i aflöning 1 sh. och 7 pence pr dag. Underofficerare och Officerare äro, med undantag af Staben, endast aflönade under tjänstgöringstiden, enhvar efter sin grad. Kompaniofficerare tillsättas af the Lord-lieutenant i hvart county, motsvarande länets höfding hos oss. På detta sätt har på sednare tiden ytterligare en reservstyrka af 100,000 man tillagts engelska activa arméen.

öfningar borde sedan fortsättas under tidigare ynglingaåren och vidare stegvis utbildas så, att vid den vapenföra åldern alla skulle förut kunna anfälla och försvara sig med geväret, samt känna det enklaste af manöver och fälttjensten» o. s. v. *).

»Detta stegvis ordnade förfarande kallade de folkbevärning». Vål fick Ling »nådig tillåtelse» att på lägret å Bonarps hed i Skåne år 1810 visa, att man kunde lära yngre soldater gevärfäktning, jägare- eller smygrörelser m. m. d.; och ehuru samma försök anställdes vid lägret 1819, blef resultatet med hänseende till gymnastikens och bajonettfäktningens införande i arméén, att den ställdes på framtiden, och ännu mer a realiserandet af folkbevärningens idé **).

*) De första praktiska försök sedermera i denna riktning, utfördes vid Gymnastiska Centralinstitutet år 1839. Förf., då ännu ung officer och lärare vid institutet, hade låtit anskaffa trägevär för 30 af de äldre gossarne i den s. k. nya Elementarskolan, hvilka öfvades i handgrepp och bajonettfäktning, för att dermed göra Ling en öfverraskning vid slutöfningen på våren. Dagen, den 3 Maj, då stridsöfningar för första gången i någon Svensk skola offentligen förevisades, utkämpade Ling sin sista strid.

Sådana öfningar, inbegripande fäktning, handgrepp och den enklaste manöver, hafva sedan under årens lopp, d. ä. under trettio år, vid alla skolanstalter der gymnastikläraren, oaktadt kronoförärdens otillgänglighet i början, kunnat anskaffa några gamla gevär, så länge blifvit upprepade, att den generation redan grånat, som deltagit i sådana öfningar. Hvad vill man mera till bevis, att ungdom kan inhämta ganska mycket af det, som annars onödigtvis kostar tid och penningar att lära vid bevärningens möten. Man har t. o. m. sett att en gossebataljon (5:te klassen) kan lära sig att utföra s. k. »formerings utan underbefäl».

**) Förf. kan ej vid detta tillfälle förbigå att nämna Georg Adlersparres fordue adjutant Carl Henrik Anckarsvärds, synnerligen för sin tid, (1828) högst märkliga förslag, angående fäderneslandets försvar förnämligast genom införande af allmän folkbevärning, sammanfattad i följande punkter som till grunddragen innehålla hvad man i sednare tider här ansett såsom nya idéer:

1:o. En likformig beklädning genom antagande af en enkel nationaldrägt efter militärisk form, modifierad efter olika landskaps bruk;

2:o. Årlig exercis af några månader för 2:ne beväringsskasser, så att hvarje klass exercerade åtminstone tvenne år å rad;

3:o. Beväringspligtens utbildning och fotad på folkbildningen i allmänhet genom inrättandet af folkskolor, hvaruti en skicklig korporal eller soldat borde antagas, som exercismästare för 2:ne timmars dagliga öfningar. En eller flera af dessa skolor skulle ställas under inspektion af en i orten boende bildad man;

4:o. Geväret skulle till en början begagnas af trä och alla ynglingar från 16:de till 20:de året, under hela sommaren exercera 2:ne timmar alla helgdagar vid kyrkan före gudstjensten, af dertill kommenderadt befäl;

Bajonettfäktning började emellertid att öfvas i utländska arméer, och det motsånd, som hos oss under så många år rigtats deremot, måste vika, och ett reglemente för gymnastik och bajonettfäktning utgafs till rättesnöre för dessa öfningars införande vid arméen*). Till underlättande häraf och till införande af en förenklad gevärsexercis sammandrogs vid Drottningholm särskilda instruktions-bataljoner, af den indelta arméen under åren 1835—1839. Sedan denna tid har gymnastik varit admitterad i arméen såsom ett medel att underlätta rekrytbildningen, men tid, materiel, etc. och synnerligen inledande öfningar i folkskolan hafva saknats för att den skulle kunnat väsendtligen bidra att höja soldatens fysiska kraft och vana och sålunda sätta honom i stånd att bättre uthärda långa ihärdiga marscher, bivuaker, etc**).

Hvad bajonettfäktningen beträffar har densamma väl vid garnisonsregementen och vid en eller annan korporalskola visat, att enskild skicklighet deruti kan ernås tillräckligt att hos

5:o. Målskjutning öfvas och införas som årliga folklekar; och

6:o. efter 21 års ålder, skulle den aktiva beväringensmyndigheten fortfara t. o. m. 25:te året. Efter 25:te och till 35:te året monstras och exerceras en gång på kyrkobacken och från 35:te till 40:de året inskränkas till provincialförsvaret, (landstorm). Den styrka som sålunda skulle uppkomma beräknades till:

mellan 20 och 25 år	110,878	man.
» 25 » 30 »	106,682	»
» 30 » 35 »	101,729	»
» 35 » 40 »	82,658	»

Totalsumma 401,947 man.

Se »Tankar om Sveriges försvarsanstalter, föredragna uti Ridderskapet och Adels plenium af C. H. Anekarsvärd», Stockholm 1828.

*) Detta påskyndades genom en antagonism till Lingska bajonettfäktningen, föranledd deraf, att en af Lings äldsta elever, och i praktiskt hänseende en af de mest utmärkte, Baron A. von Vegesach, som, sedan han under en resa till Tyskland och Frankrike inhämtat kännedom om den derstädes då rådande Selmitziska bajonettfäktningen, förordade dess införande vid kadettskolan och i arméen. De jemförande försök och undersökningar, som derigenom föranleddes utföll till den svenska fäktnings fördel, och dess antagande blef en följd. Jfr det i Lings samlade skrifter anförda Inspektionstal vid Carlbergs krigsskola.

***) Jfr äldre svenska gymnastiska skrifter. Bland Frankrikes militärer sammanfattar man saken nu sålunda: Gymnastiken mera än något annat medel gifver soldaten ökad vighet, större hastighet, mera besinning, längre uthållighet, en större »initiative individuelle» o. s. v. (Gigot.)

soldaten lifva mod och sjelfkänsla samt gifva honom ökad tillit till sitt vapen; men ännu kan man af förut anmärkta skäl ej säga att den blifvit allmänt tillämpad inom arméen. Men, ehuru skjutvapnens fullkomnande både i träffsäkerhet och eldhastighet hafva ernått en förut icke anad utveckling, blir dock bajonetten de tappres vapen och ultima ratio vid handgemänget*). Då emellertid enhvar lika litet kan bli skicklig bajonettfäktare, som säker skytt, torde det i framtiden måhända visa sig, att liksom ett visst antal af de säkraste skyttar (skarpskyttar) med fördel uttagas för att verka på långt håll, såsom ett korpsen städse åtföljande artilleri; så skulle en motsvarande fördel ernås vid tillfälle af handgemäng, om ett visst antal af de mest öfvade bajonettfäktare (*elitfäktare*) utvaldes, som der det gäller att med bibehållen fattning utveckla högsta mod, kraft, smidighet och fintlighet, skulle utgöra en slags utgångs- och samlingspunkter för den enskilda striden. För arméen fordras egentligen blott ökad tid för rekrytbildning, korporals- och underofficers-skolor samt tillräckliga mötestider för att gymnastik och dermed sammanhängande gevärsfäktning må i den mån det dem tillkommer, bidra att höja soldatens kraft och krigsduglighet. Dessutom, då tillräcklig detaljkunskap icke kan i allmänhet förutsättas hos regementsbefälet, för att kunna leda och kontrollera dessa öfningar, bör en inspektör för arméen tillsättas, som skulle äga tillse, att likformighet af de anbefallda gymnastik- och bajonettfäktningsöfningarne vid de olika regementerna och särdeles vid rekryt- och korporalskolor iakttogos, och derjemte öfvervaka att lika litet öfverdrifter vid gymnastiköfningarne komme att äga rum som att desamma urartade till en betydelselös lek, och sålunda denna undervisning inom hela arméen skulle bedrivas med sakkunskap, ihärdighet, allvar och enhet.

För att verkliggöra idéen af allmän folkbevapning måste kroppsuppfostran inom skolan erhålla en utsträckning och rigtning som progressivt förbereder hvarje individ att kunna

*) En berättelse från Krimiska kriget öfvermålar, hurusom efter slaget vid Inkerman, då ammunitionen tagit slut Engelska och Ryska soldater vid ett tillfälle, då tvenne tiraljörkedjor kommo hvarandra nära, började att kasta sten på hvarandra, ett förhållande, som ej kunuat äga rum om å någundera sidan soldaten, genom mästerskap öfver sitt vapen, haft fullt tillit till detsamma i enskild strid, corps à corps.

uppfylla sina medborgerliga pligter i fredens eller krigets tjänst. *)

De anslag, som riksdagarna tid efter annan beviljat till undervisningens befrämjande, visa, att nationen är i fullt klart medvetande af denna angelägenhets vikt och betydelse. Och i sanning, det är ej så mycket vidsträcktheten af ett lands handel, utvecklingen af dess industri eller talrikheten af dess arméer, som är rätta måttstocken af dess egentliga makt och utveckling, utan fastmer huru och på hvad sätt regering och folk anordna och omhulda ungdomens uppfostran. Ty ju större antal individer som till sina fysiska krafter och moraliska och intellektuella förmågenheter fullständigt utvecklas, ju starkare blir det hela, ju säkrare borgen för landets sjelfbestånd och ju tillförlitligare hoppet om dess fortlefvande utveckling.

Skolväsendet har hos oss en ordnad form och en utveckling, som kan tåla jemförelse med hvilket annat land som helst i Europa, och dock förete sig förhållanden dervid, som uppmuntra till undersökning, om hvilka orsaker förefinnas, som på något sätt motverka uppbringandet af ungdomens kroppsliga och andeliga utveckling till den höjd, som motsvarar nationens billiga förväntan. Skolmönstringarna för 1866 utvisa, att *medelprocenten* af de i gymnastik och vapenöfningar icke deltagande var under höstterminen 8,9 procent för högre elementarläroverken under det att de kasserades antal vid flera af dessa läroverk uppgick till 20 och vid ett ända till 36,3 procent **). På sjetton allmänna läraremötet i Stockholm ***) , under sistlidne sommar, hördes en allmän klagan öfver skolungdomens bristande håg och lust att deltaga i de för dess ålder öfliga

*) Denna öfvertygelse om »La gymnastique et les exercices appliqués qui en sont la consequence» blir med hvarje dag allt allännare bland hvarjehanda folk. Jfr Tal af Mairen i Saint-Omer.

**) Dessa uppgifter äro hämtade ur Direktionens öfver Gymnastiska Centralinstitutet berättelse för läroåret 1866—67. (Pedagogisk tidskrift, supplementhäfte 1869.) Bland orsaker till uteblifvande från gymnastik- och bajonettfäktningsöfningarne höstterminen 1866 anföras: sjukdomar i andedräftsorganerna 205, i rörelseorganerna 129, samt bräck 103. Hela antalet icke gymnastiserande var 979. I de lägre elementarläroverken var samtidigt frånvarande 8,1 procent och totalbelopp af icke gymnastiserande 306.

***) Jfr Aftonbladet den 18 Juni 1869.

lekar. Sinnet så väl som kroppen har förlorat sin spänstiga liflighet, som i ungdomsåren äro uttryck af lifskraftens och helsans öfverhet. Denna klagan är likväl långt från egendomlig för vår Nord*). Hvad är orsaken till denna tröghet lika mycket sinnets som kroppens, och denna frånvaro af helsa hos en så stor del af skolungdomen? Är den att finna i hemmet eller skolan? eller i bådadera tilläfventyrs? I det förra till följd af förklemade vanor, af bristande ren, respirabel luft, af försummande af hudens skötsel och härdning genom det acklimatiserande friska vattnet, sådant naturen sjelfmant åt oss rikligt ger i åar och sjöar, nästan mer än åt något annat land i Europa, eller till följd af opassande eller med hänsyn till kroppsutbildningen otillräckligt närande födoämnen, etc. med ett ord genom bristande sundhetsvård i hemmen; eller inom skolan genom för lång och tröttande läsning, hemliga synder kanske, eller hvad som är nästan detsamma genom hjernans öfverretning till öfveransträngning? Ändamålet med dessa frågor skulle vara vunnet, om de kunde framkalla en genomförlig undersökning af dessa och härmed beslägtade ämnen af någon, som särskildt sysselsatte sig med antropologiens och pedagogikens studium och som derjemte har praktisk undervisningsvana. Den vanliga läsetiden i skolan är fastställd till 6 å 7 timmar dagligen med kortare mellanstunder samt en halftimmas gymnastik. Frågan blir då huru många timmar på dagen kan, under växande åren, strängt ordnad läsning på en gång fortsättas med bibehållande af fullständig uppmärksamhet och otröttad sinnesspänstighet? Inför en kommitté vald af det Engelska underhuset 1862**), i afsigt att utreda denna fråga och till hvilka skollärare från olika delar af landet blifvit inkallade, afgåfvo dessa såsom resultat af sin erfarenhet, grundad på 12 till 30 års tjenstgöring, allmänt, att

*) De nyaste uppgifterna derom äro hemtade förnämligast ur meddelanden af Demogeot och Rüsck, hvilken sednare är »inspecteur» för Akademien i Chambéry och skolorna inom dess område (sydöstra Frankrike) och hvars embetsberättelse anmärker att lästiden förlänges, städernas tillväxt hindrar ynglingarne att komma ut på fria fältet, att de öfvergifva bollkastningen, stångkastningen, käggspelet o. a. förut öfliga lekar, att de i stället draga sig in på estamineter o. a. d. ställen.

**) Education commission; ordered by the House of Commons to be printed 1862.

3 timmars läsning, eller det s. k. »korttidsystemet», lemnade mera tillfredsställande resultat än 6 timmars läsning eller det s. k. »långtidsystemet», och borde det förra ej betydligt öfverskridas *).

Dessa på lång och mångfaldig erfarenhet grundade iakttagelser gälla väl egentligen för »the national schools», motsvarande våra folkskolor; men flera af ifrågavarande lärare säga sig hafva gjort samma bemärkningar bland barn af olika samhällsklasser i England. Ändamålets vikt fordrar en undersökning huruvida dessa förhållanden äfven gälla i Sverge, och i hvad mån de kunde sammanjemkas med de stora fordringar, som i intellektuelt hänseende ställas på de högre elementarläroverkens ungdom. Frågans behandling har dessutom så länge varit inskränkt inom den trånga gränsen af några gymnastiska skrifter, att den måste snart erhålla en vida allmännare uppmärksamhet.

En medborgerlig uppfostran bör afse utveckling och förädling af alla de krafter och förmögenheter som skola utmärka den blifvande mannen. Viljan måste stärkas och rigtas mot hvad som är ädelt, sant och godt, förståndsförmögenheterna utvecklas och kroppskraften höjas och ordnas till jemnvigt. Det är tydligt, att då hos människan lifsytring och kraft äro väsendtligen beroende af de kroppsliga beting, förmedelst hvilka dessa yttringar ske, helsans vårdande icke får förbises **). Huru skall hjernlifvet kunna uppehållas i kraft under ansträngande studier och muskelkraften utvecklas och stegras till uthållande och vexlande förrättningar om källan hvarifrån

*) En af dessa lärare M:r David Donaldson (of the Free Training College, Glasgow) uppger såsom sin erfarenhet med hänseende till den tid, som ungdomen kan egna odelad och oafbruten uppmärksamhet åt undervisning, följande:

Barn från	5 till 7 års ålder	omkring	15 minuter
»	7 till 10	»	20 »
»	10 till 12	»	25 »
»	12 till 16 eller 18	»	30 »

För skolungdom af omkring 13 år, 4 timmar om dagen samt efter denna ålder 4½ timmar dagligen.

***) Föreståndaren vid Gymnastiska Centralinstitutet föreslog 1857, att en kort, för skolornas behof affattad, sundhetslära vore nödvändig, och lärer detta ämne år 1863 af Svenska läkaresällskapet blifvit uppställt som »prisämne».

dessa särskilda krafter erhålla sin näring ej rinner ymnig och frisk. Att »kroppens lif är i dess blod» *) är ej en meningslös fras. Det häntyder på att all organisk verkan och kraft beror på blodets rätta beståndsdelar och på dess qvantitet: att det måste innehålla alla de ämnen, som erfordras för organernas normala näring, omsättning och utbildning, hvilket sker i jemnt förhållande till deras verksamhet eller m. e. o. till det arbete, som af organismen erfordras. Förutsatt att hudens och lungornas samt secretionsorganers verksamhet normalt fortgå; är blodets beskaffenhet i det hela också beroende af födoämnets tillräcklighet, d. v. s. att detsamma i sig innehåller alla de ämnen, som erfordras till de olika organernas och väfnadernas näring och omsättning, d. ä. kväfvehaltiga och kolhaltiga ämnen i en viss proportion, förutom åtskilliga salter **). Men härtill kommer vidare nervverksamheten samt viljans makt att uträtta hvad livets värf i samhället af enhvar fordrar; så att man ifrån sin tidigaste barndom arbetar för samfundets bestånd, »non scholæ sed vitæ». Likväl, icke nog med att hvarje kraftansträngning förbrukar och är i beroende af en viss qvantitet organiska elementer: muskelementer för muskelverksamhet, hjern- eller nerfelementer för hjernverksamhet o. s. v., hvarje organisk aktivitet åtföljes af en »plastisk reaction» i det öfningen förmedlande organet, som sålunda tilltager i kraft och volum; så vida ej öfningens uthållighet och intensitet öfverstiger måttans gräns. Till följd af denna omsättnings och utvecklingslag, som ej ostraffadt kan förbises i ett normalt uppfostringssystem, bör kulturmänniskan utmärka sig genom förädlade rörelser och förskönad kroppsform samt förhöjd och mångsidig verksamhet ***). Må derföre skolmannen, läkaren och gymna-

*) Leviticus 17, 14.

***) Om Moleschott har rätt i sitt bekanta uttryck: »utan Phosphor ingen tanke»; kan man af samma skäl säga: utan Albumen ingen rörelseyttring, utan Carbon ingen kraftuthållning.

***) »Although health and beauty may be found dissociated, their constant tendency is to unite. Vigorous exercise begets health and strength, these beget symmetry, and symmetry is beauty of form. In the same way moral health and intellectual strength give beauty of feature, and all these qualities are interdependent». (Dr Harrison; »An Essay on Physical Education».) Jfr »How, out of existing seed, to raise races

sten räcka hvarandra handen för att i harmonisk samverkan söka undanröjda alla hinder, som utom eller inom skolan resa sig mot en fri andelig och kroppslig utveckling af vår ungdom till helsa, kraft och fulländning *). Ty skolan, säger en engelsk författare, »borde vara till landet hvad hjertat är till människokroppen, medelpunkten och källan till dess kraft och vitalitet, den punkt genom hvilken dess lifsflod flyter och från hvilken den försprider till hvarje annan punkt en ungdomlig lefnadsfrisk och klar flod att stärka, belifva och återförnya» **).

Ehuru ingen numera lärer betvifla gymnastikens stora inflytelse på uppfostrans resultater i allmänhet, visar likväl den tid af 3 timmar i veckan, afmätt till kroppens uppfostran, en alltför underordnad förhållande, en undervigt till de 36 timmar, som äro antagna till läsning, d. v. s. förutom omkring 20 timmars hemläsning, nästan 12 gånger mera tid för ett enda organs, (hjernan) utbildning, än för hela kroppens, på hvilkens helsa, kraft och uppöfning så mycket i det praktiska lifvet beror, äfven om enhvars skyldighet att förbereda sig till den allmänna värnepligtens utgörande icke tages med i beräkningen. Med England till mönster (hvilket kan ske i vissa fall) har man på senare tiden lagt mycken vikt på införandet af lekar och fria *kroppsofningar* utan att dock rätt besinna, att dessa fordra *långt mera tid* än den rätt ordnade kroppsrörelsen, som meddelas af en skicklig lärare i en väl inrättad gymnastiklokal. Leken förhåller sig i kroppsligt hänseende, till den ordnade, formbestämda och graderade gymnastiska rörelsen såsom den lätta litteraturens alster, såsom själsbildande medel, förhålla sig till skolans allvarliga studier: Ingendera kan fullt ersätta

---

of men to a divine perfection, is the final problem of state medecine.» (Dr W. Farr; British Medical Journal, Sept. 4, 1869.)

*) Ett tillfälle härtill lemna de årliga skolmönstringarne. Att denna eniga samverkan hittills icke alltid varit rådande utvisar bland annat en anmärkning af läraren i Westervik, som »anser det Kongl. Cirkuläret af den 9 Januari 1863 på ett origtigt sätt uppfattas och tillämpas vid alla läroverken inom riket, emedan efter hans förmenande detta afser, att vid besigtningarne i läkaren gifva gymnastikläraren en medhjelpare men icke något förmånskap.» (Direktionens öfver Gymnastiska Centralinstitutet berättelse p. 13.)

**) Maclaren.

den andra, de äro hvarandras komplementer. Leken låter ej befalla sig, den är till sin natur helt och hållet »spontan;» ju mera den reglementeras, desto snarare förlorar den sitt egentliga skaplyne och ställer sig på samma linie som ordnade gymnastiska öfningar *), men får då oftast dessas fel utan deras fördelar. Långt ifrån att underkänna lekens värde och betydelse vill förf. ge den en långt större utsträckning, utan att den derföre må inskränka något af den ordnade skolgymnastikens rättmätiga område.

Äfven i England, der gymnastik först under senare åren blifvit föremål för större uppmärksamhet såsom ett uppfostringsmedel och hvarest de flesta publika skolorna äro belägna på landet med fritt utrymme och anordnade större fält till lekplatser, ser man icke utan oro att tiden under studieåren förmycket upptagas med dessa leköfningar. Till bevis må anföras ett utdrag ur en artikel nyligen insänd till en af Londons mest spridda tidningar: **) »Det är numera ett allmänt erkänt faktum, att de förnämsta offentliga skolorna i England hota att snart upphöra med att vara uppfostrande institutioner, utan ställa sig på samma linie med blotta »gymnasia», likväl i helt annan bemärkelse än den hvartill detta uttryck begagnas i Tyskland. Cricketspel, rodd, fotbäll etc. äro för närvarande de förnämligaste studier som idkas vid våra bästa skolor, och allt hvad som ej hörer till dessa kroppsöfningars tillräckliga och fria utveckling, vare sig skönlitteratur, matematik, historia eller de fysiska vetenskaperna får sättas å sido. Rektorer och lärare säga, att de ej förmå hindra detta; att en hastig ökning af nationalrikedom har bildat en talrik klass af rika pavenuer, som med förakt för mental utveckling, egentligen äro angelägna om att deras söner erhålla den yttre polityr, som är traditionel vid Eton, Harrow och andra läroverk. De stora sko-

*) Sjette allmänna Svenska Läraremötet i Stockholm uttalar i detta hänseende såsom sin åsigt »att lämpliga lekplatser borde finnas i närheten af skolan, att lekarna ej borde i någon mån anbefallas, samt att deltagande i dem från lärarnes sida borde ega rum endast så till vida, att läraren borde rikta sin uppmärksamhet på dem.» (Aftonbladet den 28 Juli 1869.) Detta bör dock heldst ske så omärkligt som möjligt för ungdomen.

**) »Athletics versus Books;» Jfr Daily News, Aug. 10, 1869.

lorna äro öfverfyllda med barn af sådana föräldrar och erhålla derigenom en egendomlig karakter och detta till den grad att man nyligen såg en annons angående en underlärare vid någon af våra större skolor, som bland sina öfriga egenskaper borde i *synnerhet* äga skicklighet i bålkastning. Resultatet af allt detta är, att det numera är af ingen nytta att skicka ungdomen till en publik skola i afsigt att der lära något» . . . Om denna beskrifning äfven är affattad i något för bjerta färger, häntyder den likväl på en öfverdrift i motsatt riktning af hvad hos oss Svenskar eger rum och derjemte, i dubbelt hänseende, på en misshushållning af tid, enär vanligen en stor mängd af ungdomen, och deribland de som mest behöfva kroppsutveckling och stärkning, stanna som *passiva åskådare* af leken. Bedömd ur en annan synpunkt utvisar den deremot så mycken lifskraft, sjelfverksamhet, ihärdighet och kroppslig härdighet, som endast kan finnas der helsoutvecklingen är fullt ostörd och der ungdomssinnet bibehållit sin ursprungliga liflighet, att förf. gerna skulle vilja se ett motstycke deraf, till någon del, förverkligas i Sverge, hvarest ännu i mannaminne, innan medelklasens ungdom var förklemad, kroppsöfningar i det fria, lämpade efter årstiderna, hörde till ordningen för dagen. För att härvid gå en medelväg och inom svenska skolan söka upprätta en önskvärd jemvigt mellan kropps- och själsbildningen ville förf. föreslå en timmas daglig gymnastik *) samt fria lekar, då tid och väderlek det tillåta, på dertill särskildt ordnade lekplatser Onsdags- och Lördagseftermiddagar, lekar hvilka om yngre lärare deri kunde deltaga, samt passande uppmuntran och täflan infördes, snart nog skulle kunna komma i gång.

Skolgården eller öfningsplatsen invid skolan, oundgänglig för ungdomens korta förfriskningsstunder mellan lästimmarna och för marsch och gymnastiköfningar i det fria utan tidsförlust är vanligen otillräcklig för lekar i någon större skala. Man behöfver endast föreställa sig fönstrens öde vid allmän bollslagning etc. för att inse att särskilda, utom staden och dock ej för aflägsna större platser måste dertill af kommunen upplåtas, inhägnas,

*) Denna förändring kunde ske äfven utan att någon väsentlig afprutning på den utfastade lästiden behöfde ega rum, om den ställes i förbindelse med en annan reform, i hygieniskt hänseende af icke ringa vikt, nemligen skoltidens jemnare fördelning under dagens lopp.

jemnas och planteras, hvarest ett större antal ungdom kunde mötas för att ostördt öfva olika slags bålspel, kapplöpningar, kastöfningar, pilskjutning, etc. För Stockholm skulle med hänseende till läge erfordras från 4 till 5 sådana öfningsplatser.

I samma förhållande som tanken om riktigheten och nödvändigheten af den allmänna värneplikten hinner stadfästa sig och frivillighetsprincipen tager form i nya skarpskytteföreningar eller i allmänhet ju mera vigten af en för landets ställning och tillgångar passande arméorganisation inses, i samma förhållande blir det nödvändigt att ett krigiskt element införlifvas med skolan och får en mot ändamålet svarande organisation och utsträckning. Detta står i innersta förhållande till samtliga gymnastiklärares praktiska duglighet och nit. Gymnastiska centralinstitutet har föregått utlandet, och sedan steg för steg under ökade anspråk uppfyllt sitt dubbla ändamål af att vara en gymnastisk högskola der den praktiska vetenskapen på erfarenhetens och experimentationens vägar sökt sin egen utveckling och fullkomnande i dess olika detaljer och att vara en medelbar utgångspunkt för gymnastikens ordnande och bedrivande inom hela landet, förmedelst att bilda praktiskt skicklige och kunnige instruktörer för arméen och flottan samt gymnastiklärare för elementarläroverken. Ehuru väl lärotiden ända tills institutets reorganisation 1863 var för kort, inskränkt till sex månaders lärokurs, hafva vi från denna tid flera skickliga och nitiska gymnastiklärare i landsorterna, ett förhållande som svårligen kunnat ega rum om ej flertalet bland dessa varit officerare, som hafva vana att instruera och rätta eller praktisk takt, egenskaper som icke utan en längre öfning ernås. Att detta emellertid icke är ett prerogativ uteslutande tillhörande militärståndet, visa flera utmärkta civila gymnastiklärare, som uteslutande och med ringa förhoppning om befordran egnat sig åt den förr klenlönade skolgymnastiken. Med fördubblad tid och ökad lärarepersonal ökas rättvisligen anspråken på centralinstitutets elever, så att öfverallt i landet denna viktiga undervisningsgren må kunna hädanefter bedrivas med sakkunskap, enhet och kraft. Genom Kongl. Direktionens öfver Gymnastiska Centralinstitutets berättelse för läroåret 1866—67 ådagaläggas, att gymnastiklokalernas materiel, vapen etc. vid rikets elementarläroverk i allmänhet äro i ett

tillfredsställande tillstånd och för ändamålet tillräckliga. Utan att förbise nödvändigheten af ändamålsenligt inrättade gymnastiklokaler, gårdsplaner, etc., i ett visst förhållande till ungdomens antal, erkänner sig förf. tillhöra dem, som lägga mera vikt på lärarens än på gymnastiklokalens tillräcklighet. Vi kunna hafva splendida gymnastikinrättningar vid våra skolor öfver allt i landet, väckande beundran till följe af storlek och inredning, och dock sakna lärare, som med nit, kärlek för sitt yrke och kunskaper förena undervisningsvana med den raskhet och lifvande anda, hvilka framkalla och underhålla ungdomens lust och håg till förnyade ansträngningar, kortligen lärare, som äro egnade att leda ungdomen till högsta kraftutveckling, helsa, rörelseförmåga och till utveckling af den ädelhet i kroppsform, som borde tillhöra den bildade samhällsmänniskan, med ett ord söka bidra till förverkligande af de gamle Grekers ideal: »en sund själ i en sund kropp». Sistledne Riksdag har på Herr A. Adlersparres förslag, till en början anslagit 20,000 Rdr, »att ställas till Kongl. Maj:ts disposition för införandet af krigsundervisning i Rikets offentliga undervisningsverk». En organisation af skolväsendet i denna riktning blir derföre angelägen, på det att saken, från början, må få en sådan form att den afsedda nyttan kan fullt ernås. Denna organisation torde böra omfatta följande hufvudmoment: 1:o bestämmandet af hvilka öfningar i skolan komma att innefattas under beteckningen »krigsundervisning», 2:o vid hvad ålder denna bör tjenligast taga sin början, 3:o riktig begränsning af Gymnastiklärarens åtgöranden härvid.

De krigsbildande öfningarne vid Rikets elementarläroverk böra utgöras f. n. af bajonettfäktning, gevärsexercis, manöver, fälttjenstöfningar, innefattande kedjeformeringar och öfningar i spridd ordning samt målskjutning. Dessa öfningar böra hos oss icke börja förr än vid 15:de året. I Frankrike, der anlag för applicationsöfningar är ett bland nationens grunddrag, bestämdes nyligen såsom princip att blott 17:åriga och derutöfver böra handtera gevär*). I Würtemberg medgifves

*) Franska regeringens Dekret 1869, Febr. 3, om gymnastikens ordnande för ungdomen, äfvensom undervisningsministerens cirkulärer till prefekter och skoleinspektörer (»recteurs»).

dock vapnens bruk redan vid 16:de året. *) Enär skolgymnastiken, enligt lagens bud, hos oss oafbrutet fortsattes från 9:de året och derjemte i sig innesluter nästan hela rekrytskolan utan gevär, såsom ställning, rättning, marschöfningar i flank- och frontställning, »lystring», enhet i rörelsers utförande med bestämda tempo o. s. v.; bör ynglingens kroppsliga utveckling vara så mycket framskriden, hans vana vid ansträngning och uthållighet så öfvad, att han vid 15:de året kan få börja bära gevär, lära dess användande såsom anfalls- och försvarsvapen och sålunda deltaga i krigsöfningar och bajonettfäktning. **)

På det att gymnastikläraren må kunna äga tillfälle att oafbrutet och odeladt egna sig åt sitt kall såsom skolungdomens kroppsuppfostrare, och ledare af vapengymnastiken, och då han derjemte bör kunna sjukgymnastiskt behandla åtminstone de lättare sjukdomsfall bland ungdomen, som förhindra åtskilliga att ordentligt deltaga i den aktiva gymnastiken; böra de egentligen krigsbildande öfningarne ställas under ledning af dertill särskildt kommenderadt befäl, helst från närmast

*) Golther. Våra krigiska förfäder visste bättre än den fredliga nutiden hvad ordet *vapenför* verkligen innebär. Bland de olägenheter, som uppkomma af att *förtidigt* börja gymnastik och synnerligen exercis och fäktning, anföres 1861 och 1863 i två småskrifter om gymnastik, att detta felaktiga förfarande onödigtvis ökar kostnaderna, förorsakar tidsöda och gör, att öfningarne i längden förefalla ynglingarne tråkiga. Uti Schweiz, dit svenskar årligen färdas, yrkas nu allmänt på en grundlig reform af den hittills rådande öfverdriften i detta afseende, och synnerligen af de stora olikheterna mellan Cantonernas stadgar, som hittills allrämest hindrat hvarje spår af enhet i organisationen af Edsförbundets skolexercis. Nästan ännu större oreda råder i de förberedande öfningarne. Gymnastik är obligatorisk blott i Zürich för *alla* skolor, men i Bern, Freiburg, Solothurn, Basel, Appenzel, St. Gallen, Neuburg, Thurgau, Aargau (?) blott för *vissa* skolor; i Glarus och Schaffhausen blott för *en enda* skola inom hvardera cantonen, samt för *ingen* skola i Luzern, Uri, Zwyg, Unterwalden, Zug, Gené, m. fl. Jfr Schweitzerische Turnzeitung 1868: Statistik öfver Förbundets skolväsen med afseende på gymnastik, fäktning, exercis m. m.

**) Kongl. Cirkuläret af den 19 Juni 1866, angående undervisning i musik, teckning och gymnastik, föreskrifver (§ 5) »att gevärsexercis må förekomma först i 5:te klassen, bajonettfäktning i den 6:te samt fäktning med sabel och florett i den sjunde.» Då Kongl. Direktionen öfver Gymnastiska Central-institutet, i sin berättelse för skolåret 1866-67 särskildt anför vid hvarje läroverk, antalet af dem som ernått 15 år, är anledning till den förmodan, att detta skett med hänseende till bestämmelsen för krigsöfningarnes början.

stationerade regemente af Arméen *). För en skola, der antalet af exercis-åriga (15 år och derutöfver) uppgår till 100, torde 1 officer och 3—4 korporaler vara tillräckligt, och i samma proportion efter större eller mindre antal. — Då vid vårtiden, eller under Maj månad, svårighet skulle uppkomma att ur Arméen erhålla erforderligt antal befäl, och för att undvika collision med den vid denna tid förekommande confirmationsläsningen, examina etc., föreslås att krigsöfningarne skulle äga rum i September månad vid höstterminens början, och fortgå under 3:ne veckors tid, en timma dagligen, på den för gymnastik anslagna tiden, samt dessutom onsdags och lördags eftermiddagar, under 2 à 3 timmar, för längre marsch- och fälttjänstöfningar o. s. v.

Målskjutning bör ej taga sin början förrän efter 17:de året, sedan ynglingen deltagit i tvänne års exercis-öfningar och sålunda erhållit vana vid den strängare ordning och disciplin, som vid dessa öfningar äro oeftergifliga. Särskildt befäl borde dertill kommenderas på det, att erforderlig tillsyn och grundlig instruktion må kunna meddelas. — Från 6 till 12 målskjutningsgevär, ur kronans förråder, borde således utdelas till hvarje högre elementarläroverk, för att endast vid dessa öfningar begagnas. I ändamål att tjena till beräkningsgrund för det antal af elementarläroverkets ungdom, som enligt ofvananförda förslag skulle komma att deltaga i krigsöfningarne, jemte dertill erforderligt befäl, bifogas följande tabeller, enligt uppgifter meddelade i Kongl. Gymnastiska Direktionens Berättelse för läse-året 1866—67. **)

*) För att dock ej lägga otillbörliga band på gymnastiklärarens verkingskraft bör följande modifikation medgifvas i den tillstyrkta åtgärden. Om gymnastikläraren önskar att sjelf bibehålla ledningen äfven af dessa applicativa öfningar, så bör detta ingalunda förnekas honom dock utan arvode för honom sjelf, blott för hans biträden, korporalerna, — eller såsom stipendier för äldre skolynglingar, som utmärk sig till den grad, att läraren med skäl anser dem vara fullt dugliga till »instruktionskorporaler». Detta sista förslag öfverensstämmer dessutom med gymnastikens vanliga förfarande med ganska talrikt manskap, nemligen att reda sig utan verkligt underbefäl, d. ä. blott 2—3 ynglingar, utvalda bland de bästa af ungdomen. Hvad förfu afsett är en bestämd begränning af exercis-öfningar, manöver etc. — på det att dessa ej måtte komma att inkräkta på den till skol- och vapengymnastik anslagna tid.

**) Pædagogisk tidskrift, 1869, Supplementhäfte.

TABELL I.
Skolungdom vid Rikets högre Elementarläroverk
höstterminen 1866.

Stift och läroverk.	Total.	Antal öfver 15 år.	Stift och läroverk.	Total.	Antal öfver 15 år.
UPSALA STIFT:			LUNDS STIFT:		
Upsala	520	224	Lund	516	162
Gefle	271	95	Malmö	412	144
Hudiksvall	113	30	Carlskrona	285	78
LINKÖPINGS STIFT:			Christianstad	316	100
Linköping	440	192	Helsingborg	176	55
Norrköping	290	80	GÖTHEBORGS STIFT:		
Westervik	171	41	Göteborg	454	219
SKARA STIFT:			Halmstad	196	66
Skara	502	327	CALMAR STIFT:		
Wenersborg	235	86	Calmar	465	228
STRENGNÄS STIFT:			CARLSTADS STIFT:		
Strengnäs	142	61	Carlstad	232	67
Örebro	580	270	HERNÖSANDS STIFT:		
Nyköping	157	63	Hernösand	184	27
WESTERÅS STIFT:			Östersund	150	63
Westerås	309	151	Umeå	193	85
Fahlun	260	104	Luleå	95	39
WEXIÖ STIFT:			STOCKHOLMS STAD:		
Wexiö	390	215	Gymnasium	107	105
Jönköping	422	200	Nya Elementar-skolan	300	172
Transport	4,802	2,139	Summa	8,883	3,749

och förekomma sakens urartande till effektsökeri. *) Smånin-
gom borde minimi-curser i gymnastik och fäktning m. m. be-
stännas för hvarje klass och gälla vid klassflyttning i likhet
med andra skolämnen. Efter dessa principer, d. ä. grundad på
rationel gymnastik, skulle folkbevärningsidéen bland elementar-
läroverkets ungdom tämmeligen allmänt förverkligas, och vid
beväringsåldern mängden deraf hafva tillräcklig färdighet i
marsch, manöver, den spridda ordningen, någon insigt i fält-
tjensten samt kännedom om gevärets bärande och användande
vid fäktning äfvensom målskjutning. De mera framstående an-
lagen skulle dessutom hafva erhållit öfning i att kommendera och
föra mindre truppafdelningar, såsom plutonchefer etc., någon
färdighet i värjföring m. m. **), och således vara förberedda till
befälsplats besättande vid utgörandet af den allmänna värn-
plikten eller såsom medlem af någon skarpskyttecorps.

*) Vid hvarje allmänt läroverk borde finnas en fana, som vid festtillfällen, såsom
examina etc. skulle upphissas. I andra länder t. ex. Frankrike prydas alla statens
offentliga inrättningar, lyceer etc. med den trefärgade fanan. Vi äro deremot för
litet demonstrativa med våra gamla blå-gula färger, — och man påstår till och med
att mången i landsorten icke ens vet hur svenska flaggan ser ut.

**) I det kongl. circuläret af den 19 Juni 1866 bestämmes (§ 4) att öfning-
arne med vapen utgöras dels af geväsexercis med infanterimanöver, dels af egentlig
vapenföring eller fäktning med bajonett, sabel och florett. Bör detta så förstås att
det är obligatoriskt för eleven att deltaga, eller för läraren att undervisa i fäktning
med alla dessa vapen, eller har läraren valet dervid. Samma cirkulär § 6 förstån-
diga, att »Sabel- och florettfäkningen må frivilligt begagnas», hvarigenom vill synas
som skulle endast bajonettfäkningen vara obligatorisk, hvilket också måste billigas,
då vapenföring ses från värnpligtens ståndpunkt, och då dessutom högst få af ele-
mentarläroverkets lärare, om ens någon, kunna äga nog uppöfvad skicklighet i alla dessa
trenne vapen för att lära på ett tillfredsställande sätt. Principiellt torde värjan i all-
mänhet böra föredras sabeln i detta fall, för att motväga den mera tunghänta
känsl, som gerua åtföljer öfningar med vapen af betydlig vikt. Värjan erfordrar
dessutom, vid kontrafäktning, inga tunga och kostsamma rustningar, som vid sabeln
och gevärets kontraöfningar äro onödgängliga. Vill man ge ungdomen någon före-
ställning om sabelns användning, vore måhända lämpligt att införa hvad i England
kallas "*Singlestick*" eller i Frankrike "*baton*" eller "*canne*", vid hvilka öfningar ett
betydligt mått af fintlighet, raskhet, köld och sinnesvärvaro erfordras, själssegenskaper,
hvilka genom få medel kunna så påverkas o. h uppövas som vid kontraöfningar. Samma
mening yttras nyligen af en fransk militär i skrifvelse till Undervisningsministern.
Skall skolynglingen deremot lära alla tre vapnen är det att frukta, att han kommer
att bli en "*Jack of all trades and master of none*", såsom det engelska ordspråket ut-
trycker sig.

Innan förf:n öfvergår från framställningen af Elementarläroverkets öfningar till folkskolans, torde en allmän anmärkning ej böra alldeles förbigås, hvartill de öfverfyllda läroverken gifva den närmaste anledningen. Ett af grunddragen i den rationelt gymnastiska methoden är att genom enkla och bestämda former i riktig ordningsföljd, från det lättaste till det svåraste, kunna undervisa ett vida större antal, än man brukar öfva vid exercis med handgevär o. s. v. Men denna möjlighet att umbära s. k. underbefäl har dock sin gräns. Antalet af ungdom uppgår vid vissa läroverk till 500 och derutöfver. Staten har beviljat dem medel till *en* hjälplärare. Det torde snart vara tid att följa det råd, som en af Central-institutets lärare upprepade gånger förnyat, att bland ungdomen försöka hvad smärre stipendier (t. ex. 25 Rdr årligen) kunna göra till uppmuntran för de skickligaste bland s. k. atdelningsförrare. Detta medel att öka antalet af underbefäl skulle vara både billigare, och bereda mången fattig skolyngling ett litet understöd till uppmuntran för »instruktionsfärdighet». Om detsamma gällde äfven för exercisen; så torde detta i någon mån minska de oundvikliga utgifter, som här och nedan anföras. Allt detta har dock mindre utsigt att lyckas, så länge de äldres öfning till tiden är knappare än de yngstes. En annan anmärkning rör frågan om *skoluniform*, hvilket bruk, ehuru ej utan olägenheter, har i Frankrike, Schweitz o. a. länder vunnit många vänner därför, att det minskar olikheten mellan drägtens dyrbarhet. Den *kan* inskränkas till en blå mössa och en gröfre blus ämnad att bäras antingen i stället för rock, jacka o. a., eller *öfver* dessa plagg vid kyla.

En ovilkorligen lagfäst folkbeväpning kan likväl endast ernås förmedelst folkskolan. Det är ur hennes sköte, som ett dugtigt, hårdadt, måttligt och ihärdigt manskap skall uppammas. Dess organisation bör således mera än tillföre afse sådana öfningar, som omedelbarligen förbereda till beväringens uppfyllande, hvilken bör *ställas i seriel fortsättning med skoltiden*. Svårigheterna härvid äro mångahanda jämförelsevis med dem, som råda vid elementarläroverken, ty folk-

skoleläraren måste ensam undervisa både i läsning och gymnastik, hvartill kommer att gossarne bevista skolan en kortare tid, från 8:de och sällan mer än till 12:te året, då skolgången på landet vanligen upphör. De egentliga krigsöfningarne kunna således i allmänhet knappt börja under skoltiden utan måste sedan bibringas dem.

Då folkskoleläraren erhåller sin gymnastiska utbildning vid seminariet; är det främst af vigt att gymnastiklärarne i rikets 12 stiftstäder äro kunniga i sitt yrke och derjemte nitiske att på folkskolelärare-seminaristerna öfverflytta det mått af praktisk instruktionsfärdighet i gymnastik jemte krigsöfningar, hvaraf dem göres behof. Detta mått, oberäknadt det afseende som seminaristens egen kroppsutbildning fordrar till detta ändamål, torde hufvudsakligen böra begränsas genom den af Öfverstelöjtnant Nyblæus utgifna Anvisning för undervisningen i Gymnastik och Vapenföring för folkskolor *), hvilken på samma gång kort, enkel och lättfattlig, innefattar det väsentligaste, som för närvarande i allmänhet torde kunna fordras af folkskoleunddomen. — Förf. ville derjemte endast föreslå några praktiska öfningar, hvartill ett så ringa kostsamt machineri erfordras, att den fattigaste folkskola på landet ej behöfde sakna det, nemligen:

- 1:o Vertikal och horizontal äntring på lina och mast (bom);
- 2:o Half-fria språng (med staf, och hoppa bock o. s. v.);
- 3:o Tvärsprång öfver horizontal bom;
- 4:o Balance-öfningar på horizontal bom;
- 5:o Simning;
- 6:o Instruktions- och kommando-öfning i krigsbildande öfningar, enligt den derföt utfärdade »Anvisning».

Samma skäl, som bestämt förf:n att föreslå afskiljandet af gevärsexercis, manöver och dermed sammanhängande öfningar från elementarskolelärarens åliggande, föranleder honom att äfven för dessa öfningars ledning vid folkskolelärareseminariet för-

*) Anvisning för Undervisningen i Gymnastik och Vapenföring vid Folkskolelärareseminarier och folkskolor. Enligt Kongl. Maj:ts nådiga befallning utarbetad af Gymnastiska Centralinstitutet genom dess Föreståndare Gustaf Nyblæus, Öfverstelöjtnant. 2:a upplagan. Stockholm 1867, Norstedt et Söner.

orda, att *särskildt befäl* af Arméen dertill kommenderas på den tid, som är bäst passande; så vida hinder skulle möta att använda det befäl, som blifvit för högre elementarläroverket inkommenderadt i början af September, hvarigenom en icke obetydlig besparing skulle uppkomma. Om samtidigt med denna krigsbildningsinstruktion gymnastik- och bajonett-öfningarne upphöra, skulle tiden för densamma väsendtligen kunna förkortas. Vid seminaristens afgangsexamen bör han äfven teoretiskt och praktiskt kunna redogöra för allt hvad i ofvan åberopade »anvisning» innehålles. I sjelfva folkskolan har gymnastikundervisning och dermed sammanhängande öfningar blifvit mycket underlättade genom detta arbete. — Bland de många riktiga förekrifter som i dess 8:e kap. förekomma, bestämes att »*gevärshandgrepp* och fäkrörelser bör börja efter 13:e året». Då folkskolans barn, trots sämre föda, i allmänhet äro hårdigare än medelklassens ungdom, torde det förefinnas nog bindande skäl för att införa de krigsbildande öfningarne vid en tidigare ålder än den här blifvit förordad för elementarungdomen. Herr Nyblæus har i ett annat arbete så träffande uttryckt sin åsigt mot det olämpliga att för tidigt sätta vapen i ungdomens hand, att förf:n här med nöje anför hans ord: »Att gifva barn verkliga gevär i händerna, kan ur ingen synpunkt försvaras. Vapen äro allvarsamma saker, de böra hållas i helgd, och den i hvars händer man anförtror dem, måste sjelf vara ansvarig för sina handlingar. Man bör äfven vara vapenför innan man får vapen. Lek och allvar bör man göra skilnad på. Verkliga vapen äro inga leksaker.» *)

*) Om krigisk uppfostran, Folkbevärning och Armé af Gustaf Nyblæus. Stockholm, Eklunds förlag. I denna skrift, i hvilken förf:n ur gymnastisk synpunkt varmt förer folkbevärningens talan, förekommer i allmänna drag folkskolans organisation med hänseende till beväringens utgörande, enkelt och mästerligt framställda. Visserligen hafva de flesta rösterna utfallit för folkskoleungdomens inöfvande med små *verkliga* gevär; synnerligen lärer detta varit fallet vid allmänhetens häftiga uppvaknande till frivillighets-entusiasmen 1861, och allrämest bland nitälskare, som ej sjelfva hade någon praktisk erfarenhet om saken. Men osförsedt kostnaderna och gevärsmodellernas ständiga ändringar, de små gevärrens bräcklighet m. m. äro de s. k. fäktkolfvarne med bollar ej blott bäst vid *fäktning*, utan äfven tryggast vid *handgrepp*, sprängmarsch m. m., såsom man sett af det vid Nya Elementarskolan timade fall af ögonblicklig död. Om verkliga gevär apteras för exercis böra de för den tidigare ungdomen vara försedda med fjederbajonetter eller åtminstone med fäktknappar.

För folkskolan, der således endast trägevär böra komma i fråga att begagnas vid öfningar i exercis och fäktning, erhålles då den fördelen för dem, som fortfarande besöka skolan efter 13:e året, att de häruti erhålla någon färdighet innan skolgången upphör. Der sådant ske kan, böra äfven de för folkskoleseminaristen föreslagna enkla redskapsrörelser åtminstone sommartiden genomgås. *) Då sjö eller vatten i närheten är att

*) Några gymnastiska redskap på landet skulle otvifvelaktigt vara af större vikt än man synes vilja tro. Den fristående gymnastiken, ehuru i sig sjelf af stor inflytelse, blir enformig och derföre trötttönde, särdeles för det unga barnasinnets, då den uteslutande öfvas: och det fordras stor skicklighet hos instruktören, att så leda de fristående öfningarne, att de roa, att progressiv ansträngning dervid vinnes, d. ä. så att ej ständigt samma »vattvälling» återkommer i de obetydligaste variationer. Trettio Rdr borde betäcka alla utgifter på landet för skolans nödvändigaste redskap, både inom och utom hus. I fria luften fordras blott 1) en horizontal bom, som förmedelst sprintar kan höjas och sänkas, 2) en lodlina, nedantill försedd med en ögla för att vid slagäntringar uppfästas på en krok, 3) en rund mast. Om ett eller par trån i närheten begagnas (såsom vid lägret i Skåne 1819 lärt varit fallet) eller i brist deraf ett utsprång från byggnaden, behöfs ringa eller ingen resning, hvilket är det mest kostsamma och förgängliga af redskapen i fria luften. Under den kalla årstiden i skolsalen, behöfdes blott att i någondera af hörnen anbringa en rund »häfplanka», af segt träslag (ask, alm eller björk, man brukar numera gjutstål) af två tums diameter, som kan flyttas i olika höjd, samt ett par från taket nedhängande tåg försedda med öfverklädda större ringar. — Men, säger man, dessa äro nya redskap, vi vilja ej något annat än Lings gymnastik. Förf:n svarar: Lingska gymnastiken är för storartadt anlagd och vetenskapligt begrundad för att den skulle förändra sin karaktär genom att i sig upptaga några nya redskap, så länge dess grundsanningar strängt vidhållas. Så t. ex. den fria tyngden det äldsta och allmännaste redskap till kraftuppöfning (Indianska klubban, Grekens halteres) är icke upptagen i vår gymnastikattiralj, ehuru Ling anförde tyngder bland de gymnastiska betingen. Då det är fråga om att i stort bedrifva gymnastik, bland fullväxta kraftiga män, äro handtyngder (dumbbells) ett praktiskt verktyg, ehuru de genom att ensidigt och uteslutande begagnas kunna skada liksom hvarje annat redskap. Sjelfva de tyska redskapen »Reck» och »Barren», hvars blotta namn komma de orthodoxa svenska gymnaster att förlora fattningen, skulle, om admitterade bland våra redskap, icke kunna åstadkomma annat än gagu, så länge de användas i enlighet med de af Ling grundfästade rörelselagarna. Den Lingska gymnastiken, ordnad och vidtfattande, är stor nog att vara universal; den rubbas eller förändras lika litet genom införandet af några nya redskap eller rörelseformer, som den Hippokratiska medicinens grundval förändras genom användningen af några nya preparater eller moderna läkemedel i den praktiska medicinen.

Man har deremot ej tvekat att stycka gymnastiken i 3:ne särskilda sektioner utan att bibehålla någon gemensam representant af den svenska gymnastikens ursprung-

tillgå, böra simöfningar en eller par gånger i veckan företagas med ungdomen i stället för dagens gymnastiköfning. I öfrigt uppmuntre läraren de lekar, som passa för årstiden och som tillhöra den ort der skolan är belägen. Om sommar eller vår bäll- och andra kastöfningar, t. ex. efter att hafva uppstaplat ett litet torn af flatare stenar söka att med andra mindre stenar kullslå det från ett visst afstånd: ordna skjutöfningar med pil och båge — rodd, »slå trilla» etc. Om vintern bygga snöfästningar, som sedan stormas eller försvaras; vidare kälk- och skridskoåkning — skidlöpning etc., i hvilka öfningar om möjligt läraren bör sjelf deltaga *) åtminstone med sin närvaro.

För att kontrollera att Folkskoleläraren med hänseende till Gymnastik och de krigiska öfningarne fullgör sin pligt med nit och drift, bör folkskolan årligen inspekteras af dertill utsedda personer, nemligen så långt ske kan af af gymnastikläraren i stiftsstad, som i och för dessa resor inom stiftet borde få åtnjuta aflöning efter resereglemente, och kunde få en dermed åtföljande titel, som *distrikt-inspektör*; men ock då så erfordras af närmaste högre elementarläroverks lärare eller andra i orten boende personer med någon kunskap i saken och interesse därför, hvilka då dertill särskildt förordnas.

Då gossen, enligt de uppgifter förfin haft att följa, merändels lemnar folkskolan vid 12:e året, inträder han i förhållanden, under hvilka snart skulle glömmas hvad han af gymnastik och dermed sammanhängande öfningar fått lära. Han nödgas i allmänhet redan vid denna ålder, ofta äfven förut, söka genom sitt arbete bidraga till sitt underhåll,

liga enhet. Om vi vilja fortsarande en vetenskaplig gymnastik, bör denna reform åter reformeras, och ju snarare detta sker, desto bättre för landet och för saken.

*) Det är icke nog med att uppmuntra till lekar; de äldre, särdeles den pedagogiske läraren, må med glädje kunna deltaga i ungdomens leköfningar. I England ser man öfverallt fyratio—femtioårs män deltaga i ungdomens bollspel (Cricket) ofta med beundransvärd liflighet och interesse. Så länge detta fortfar blir leken bland ungdomen populär. I ungdomen, mera än under någon annan lefnadsperiod, tar menniskan lätt intryck, och efterhärmar de äldres vanor och sätt. Exemplet verkar, som man säger. Lifligheten och glädjen meddela sig lättare då de liksom utstråla från dem, till hvilka de unga äro vana att se upp med förtroende och kärlek.

och den tid, som hädanefter kan användas att underhålla hvad han inhemtat och att ytterligare tillägga krigsöfningar och bajonettfäktning, *måste* bli kort. Annars skulle derigenom för den fattige föranledas för stora uppoffringar. För att göra detta obligatoriskt, såsom en fortsättning af skolpligten, skulle erfordras statsmakternas mellankomst; men det kunde *måhända* äfven åstadkommas medelst utfästandet af belöningar till dem som på fastställda tider ordentligt inställa sig på mötesplatsen för dessa öfningars utförande. Det förra vore onekligen att föredraga; och derföre föreslås, att ungdomen, efter att hafva slutat i folkskolan och ända till 15:e året, skulle samlas vid sockenkyrkan sex söndagar å rad på året, en och en half eller två timmar före gudstjensten, för att öfva fristående gymnastik, vändningar, marsch, etc., enligt »Anvisningen», och efter denna ålder mera öfvervägande handgrepp och bajonettfäktning. Den härtill mest lämpliga årstid vore otvifvelaktigt eftersommaren eller efter skördetiden. En eller flera af de mest pålitlige soldater i socknen eller närmast derintill, borde då kommanderas som instruktörer, mot ett derför skäligt arvode såsom en uppmuntran för desse s. k. sockneinstruktörer. Närmast boende officer af arméen eller af någon skarpskyttecorps eller annan i socknen boende, dertill villig och passande person skulle förordnas att dessa öfningar inspektera; hvarjemte en *nämnd*, sammansatt af i orten boende dannemän, skulle väljas, hvars medlemmar vid dessa öfningar böra vara skiftesvis närvarande, för att öfvervaka ordning, särdeles före och efter exercistiden. Vid adertonde året borde ungdomen af denna åldersklass från två eller flera socknar i förhållande till storlek och folkrikhet och således äfven med afseende å afståndet, samlas, helst på lördags eftermiddagen för 2—3 timmar under 6—8 veckor å rad årligen, för att under tillräckligt befäl (officer eller underofficer med korporaler) utom handgrepp äfven öfva manöver och fälttjenst. Vid 20:e året torde med dessa öfningar ytterligare böra förenas målskjutning. En betydlig svårighet är att för ett så stort antal få passande gevär, ty vid 17:e året borde ynglingen anförtros att bära riktigt vapen. Ett visst antal målskjutningsgevär för hvarje socken torde kunna erhållas från kronans förråder eller ock anskaffas

genom subskriptioner, såsom redan längesedan visat sig kunna ske i Carlstad genom d. v. gymnastiklärarens nitiska föranstaltande. På grund af de anförda skälen föreslås att för folkskolans behof, af de till K. M:ts disposition ställda medel till en början, omkring 5000 Rdr användas till arvode för exercisinstruktörer och gymnastiklärare vid Folkskoleseminarier samt såsom understöd för att förse folkskolan, särdeles i fattigare landsorter, med trägevär, gymnastikredskap m. m.

De af Riksdagen anslagna medel för krigsöfningars införande i skolorna, föreslås att fördelas som följer:

Omkostnader för krigsöfningar vid Elementarläroverken	Rdr 10,542.
Omkostnader för krigsöfningar, etc. vid Folkskolan	» 4,458.
Lön för en Gymnastikinspektör	» 5,000.

Summa Rdr 20,000.

Förf:n har ej tvekat att af detta, jemförelsevis ringa anslag föreslå ¹ till aflöning för anordnandet af en öfverinspektion för hela landet öfver gymnastik och de med densamma förbundna »krigsöfningarne», för att det hela skall få ett normalt samband. Icke blott gymnastikens fortgående utveckling och upprätthållande är beroende af att en inspektion, allmän, consequent och sakkunnig genomföres för hela landet, men så länge en sådan controll saknas kunna anslag efter anslag beviljas till krigsbildande eller andra nyttiga ändamål för landets ungdom, utan att ändamålet dermed vinnes. Ett ordnadt, organiskt samband emellan centralstyrelsen och alla särskilda krafterna, som arbeta till ett gemensamt mål, måste finnas i den controllerande myndighet, som vakar öfver gifna föreskrifters fullgörande, råder och upplyser der så erfordras, eller uppmuntrar och erkänner der pligter blifvit väl uppfyllda eller öfverlägsen skicklighet och nit ådagalagda. Behovet af en sådan inspektion är också redan erkänd icke blott i den kongl. stadgan af den 8 Januari 1864 för Gymnastiska Central-institutet utan äfven af den kongl. Direktionen öfver nämnda läroverk i två väl motiverade skrivelser till K. M:t

af den 9 Juni 1866 *) och af ett sednare datum, hvarförutom enskilda motioner i denna riktning och för detta ändamåls vinnande blifvit gjorda vid sednaste riksdagarne. Utom hvad redan blifvit anfördt angående denna inspektion skulle den hafva att bevaka gymnastikundervisningens gång och dermed sammanhängande öfningars framsteg, undersöka gymnastik- och vapenmaterielens beskaffenhet och tillräcklighet, skolungdomens helsotillstånd, dess kraftuthållighet och hållning, lärotiden och dess fördelning, m. m. d. som måste bli föremålet för en sådan kontrollerande myndighets åtgöranden. I Schweiz, som ännu ofta åberopas såsom föredöme i frågor om uppfostran, arméorganisation o. s. v. finnas redan »Inspecteurs de Gymnastique» t. ex. uti Cantonen Bern **). En delvis utförd inspektion har äfven hos oss blifvit satt i verket genom Föreståndarens för Gymnastiska Centralinstitutet förordnanden att höst- eller vårtiden inspektera ett visst antal läroverk. Sålunda hafva alla högre läroverk och några lägre under de sednare åren blifvit inspekterade; och efter denna beräkning skulle flera år åtgå för alla elementarläroverk (omkr. 100) etc. Högst obetydlig nytta och kontroll vinnas derigenom. Dessutom, då undervisningstiden vid Centralinstitutet infaller, (med undantag af en kort tid på våren), samtidigt med den vid elementarläroverken, der dessutom denna tid på året upptages af examina, etc. är lätt att inse de olägenheter, som derigenom måste uppstå och den afbräck, som uti undervisningen vid Centralinstitutet, icke mindre den praktiska än den theoretiska, som derigenom uppkommer. Ty äfven för en Professor i gymnastik torde det bli en omöjlighet att vara uppe i Umeå och på gymnastiksalen i Stockholm på samma tid. Hvad särskildt beträffar öfverläraren i vapenföring, så borde hans närvaro vid Centralinstitutet vara så mycket oeftergifligare, som den praktiska skickligheten i fäktning är af stor vigt särdeles för militäreleverna att erhålla; och detta så mycket hellre som det förljudes att fäktkonsten under

*) Såsom otillgängliga i bokhandeln bifogas dessa skrivelser i bilagor.

**) Jfr Hillairet och Niggeler.

sednare decennier i Sverige på åtskilliga sätt declinerat *). Att dömma af egen erfarenhet, fann förf:n dock vid sitt sista besök i fäderneslandet, att en återgång till det bättre inträdt, åtminstone med afseende på de unga militärernas och skolungdomens hållning under fäktöfningar o. s. v. Men om en inspektion skall vara af någon nytta, såsom kontrollerande och ledande, måste den ske årligen, så vidt möjligt på bestämda tider. Således borde universiteterna, högre elementarläroverk och folkskolelärareseminarier, öfver hela riket, årligen inspekteras, och de lägre elementarläroverken åtminstone hvart annat år. Folkskolans inspektion har redan blifvit omnämnd, äfvenså huru den inspektion bör anordnas, som skulle hafva att öfvervaka mellanålderns exercisöfningar vid kyrkovallen. — Det må bero af omständigheterna, huruvida det blir lämpligt

*) Det har omförmälts, att för omkring ett år sedan, då några officerare kommo öfver från Danmark i akt och mening att försöka sig i fäktning med några af sina svenska bröder, ingen, icke ens vid Centralinstitutet, var färdig att upptaga den kastade handsken. Sålunda blef ett gammalt nederlag mer än hämnat, nemligen alltsedan Lings yngre dagar, då han, ännu fäktmästare i Lund, for öfver incognito till Köpenhamn och besegrade alla dervarande fäktare.

Förf:n påminner sig en anekdot, som omförmäler, huru Ling emottog och affärdade en uppmaning i samma riktning, som den först anförda. Några år efter Carl Johans ankomst till Sverge anlände en fransk fäktmästare till Stockholm som, säker på sin öfverlägsenhet, utmanade Ling till en "*assaüt d'armes*". Utmaningen icke allenast antogs, men Ling, som af naturen hade svag syn, utfäste sig att dervid låta sina ögon bli öfverbundna och att hålla floretten bakom ryggen, dock i den ställning att han hastigt kunde framföra den för att efter behof afvärja anfallet. Efter att hafva parerat de tre första anfallen, afväpnar Ling i det fjerde sin skicklige utmanare; och så slutades helt hastigt ett försök, som skulle ådagalägga den *dävarande* franska fäktnings företräden framför den svenska. Förf:n har hört denna idrott på sednare tider betviflas likasom äfven Lings förmåga att på det blottade bröstet kunna emottaga stötar med värjspetsen och vill därför anföra följande: Ofta nog på faktsalen, innan Lings helsa var bruten, brukade han, då han ville bevisa att "känsla" hos fäktaren icke blott borde finnas i handen, att ställa sig sjelf i gardeställning, men med hufvudet bortvändt och floretten bakom ryggen och var alltid i rätt ögonblick framme med vapnet för att möta och afvärja stöten; åtminstone misslyckades förf. o. a. närvarande vid alla angrepp, som de uppmuntrades att göra med största kraft och hastighet. Beträffande den sednare eller att kunna emottaga en värjstöt, riktad mot det blottade bröstet, så lefver lyckligtvis ännu en bland Lings elever, som riktigt kunnat eftergöra detsamma. Dylika idrotter, ehuru onekligen bisaker, borde ej så snart tillåtas försvinna från svenska faktsalar.

eller ej att i en hand förena äfven inspektion öfver sjukgymnastiken samt gymnastik- och bajonettfäktningsöfningarne inom arméen och flottan; men i den händelse detta kommer att ega rum, borde den person, som till denna viktiga befattning utsågs, erhålla säte och stämma såsom ledamot i Direktionen öfver Gymnastiska Central-institutet, med en motsvarande samhällsställning och lönearvode.

Under förutsättning att någon sådan organisation af en kontroll öfver gymnastik och krigsbildande öfningar inom landet i allmänhet komme att anordnas, till den utsträckning och i de flerskilda rigtningar, som här förordats, och hvarförutan nyttan och äfven lämpligheten af ökade anslag i denna rigtning äro högst osäkra; uppstår den viktiga frågan, hvilka åtgärder böra ytterligare vidtagas på det att den stora mängden af folkets ungdom från 12:e t. o. m. 21:a året måtte komma att erhålla krigsbildande öfningar. Ty folkskoleålderns och mellanålderns (till 21 året) seriela (progressiva) organisation är, som förf:n på mer än ett ställe sökt framhålla, hufvudvilkoret för att den allmänna värnepligten hos oss skall kunna få en fast och solid bas.

Enligt Statistiska Central-bureaus »berättelse» för 1856-60 uppgick antalet af ungdomen från 12:e till och med 21:a året, fördelade i åldersklasser, i medeltal som följer:

13 år	36,000.	18 år	35,000.
14 år	35,000.	19 år	35,000.
15 år	34,000.	20 år	32,000.
16 år	35,000.	21 år	33,000.
17 år	37,000.		<u>Summa 312,000.</u>

Från detta medelantal, 312,000, böra omkring 12,000 afdragas såsom hörande till elementarläroverken — i de följande beräkningarne, hvilka endast approximativt kunna göra anspråk på tillförlitlighet i anledning af svårigheten för förf:n att erhålla tillräckliga och noggranna statistiska uppgifter af nyaste dato. Då förmodligen med anledning af Riksdagens beslut ett förslag är att vänta från Centralinstitutets Direktion; vore det för förf:n tillfredsställande, om han härmedelst

lyckats att i åtskilligt blott inleda frågans närmare utredning, efter de noggrannaste möjliga ziffror.

För att underlätta anordningen af dessa särskilda åldersklassers öfningar föreslås att de må fördelas i fyra öfningsafdelningar (exercis-sectioner). Den första afdelningen omfattande 13:e och 14:e årsklasserne, näml. af sådana som vid 12:e året upphöra att bevista skolan, utgörande omkring 50,000.	
2:a afdelningen, 15:e och 16:e årsklasserna, utgörande omkring	69,000.
3:e afdelningen, 17:e, 18:e och 19:e årsklasserna, utgörande omkring	105,000.
4:e afdelningen, 20:e och 21:a årsklasserna, utgörande omkring	65,000.

Första öfningsafdelningen: öfvar endast fristående gymnastik och förberedande krigsöfningar, nemligen ställning, rättning, vändningar, marsch etc. samt gardställning och marscher utan gevär, enligt den fastställda »Anvisningen».			
Andra	d:o	d:o	Krigsöfningar, handgrepp och bajonettfäktning med trägevär.
Tredje	d:o	d:o	Samma öfningar med gevär, kompani-manöver och fälttjänstöfningar.
Fjerde	d:o	d:o	Bataljonsexercis, manöver och målskjutning, (om möjligt i någon likformig nationaldrägt.)

I enlighet med den här antagna beräkning (en instruktör för hvar 25:te à 30:de man), hvilket, med hänseende till den korta öfningstiden, ej torde böra anses för mycket, erfordras för de tre första exercisafdelningarne omkring 6,000 instruktörer; samt för 4:e afdelningen, befäl för omkring 100 bataljoner af 600 mans styrka. Förutsatt att riktbefäl etc. komma att tagas ur ledet bland de mera intelligenta, torde antalet befäl för hvarje bataljon icke kunna inskränka sig till mindre än: Bataljonschef: 1 officer; bataljonsadjutant och riktplutonschef: 2 underofficerare; och till plutonchefer: 8 korporaler eller sådana soldater som kunna föra pluton; — hvilket för 100 ba-

taljoner skulle erfordra: 100 officerare, 200 underofficerare och 800 korporaler.

Förutsatt att flertalet af detta befall är boende i samma socken, eller närmast derintill, hvarest samlingsplatsen för öfningarnes utförande är belägen, torde arfvodet ej böra beräknas högre än för officer 2 Rdr, underofficer 1 Rdr och korporal eller soldat, som instruktör, 50 öre pr dag*), hvilket för 6 öfningsdagar utgör:

100 officers-aflöningar	Rdr	1,200.
200 underofficers d:o	»	1,200.
6,800 korporals- och instruktörs- d:o	»	20,400.

Årliga arfvoden: Summa Rdr 22,800.

Materiel:

1:o Anslag för en gång: 70,000 trägevär . . .	Rdr	87,000.
2:o » » 170,000 exercisgevär		
3:o » » 6,000 målskjutningsgevär. **)		

Förslag till årligt anslag för Gymnastik och krigsbildande öfningars införande, ordnande och bedrifvande, jemte särskildt kontroll deröfver, vid Rikets högre och lägre Ele-

*) I glest bebodda trakter, der längre afstånd till exercisplatsen erfordrar fort-skaffningsmedel mot betalning, bör reseersättning erhållas och traktamente enligt resereglementet.

**) Trägevären hafva blifvit beräknade till 1 Rdr 25 öre, för hvilket de borde kunna tillverkas vid kronans gevärsfaktorier eller erhållas på leverans i massa.

Exercisgevär och målskjutningsgevär torde efter hand kunna erhållas ur kronans förråder; så att endast den förändring, hvarigenom ett visst antal gevär, t. ex. för 3:e öfningsafdelningen förkortades, för att göras lätthandterligare på yuglingarne af 17 och 18 års ålder, skulle orsaka någon direkt utgift.

Skulle deremot ett så stort antal gevär icke kunna erhållas ur förråden kunde äfven det för 3:e öfningsafdelningen erforderliga antal exercisgevär (105,000) ersättas med trägevär, försedda med bajonetter. Dessa gevär, som under de sex veckor de begagnas kunde förvaras i kyrkans "vapenhus" (?) erfordra under mellantiderna särskilda rustkammare, som om residenset är centralt beläget, der kunde förläggas, eller ock vid länsmansbostället i orten, i hvilket fall hyra för sådan lokal bör i förslaget upptagas; äfvensom hvad för gevärens tillsyn, vård och årliga rengöring erfordras. Huru med amunitions utdelning och förvaring bör förhållas, torde lämpligen genom särskild förordning bestämmas.

mentarläroverk, Folkskolor samt under mellanåldern, till och med 21 år:

För krigsöfningars införande och bedrifvande vid Rikets högre och lägre elementarläroverk . . . . . Rdr 12,000.

För gymnastik och krigsbildande öfningar vid folkskolorna . . . . . » 12,000.

För gymnastik och krigsbildande öfningar under mellanåldern från 12 till 21 år . . . . . » 24,000.

Till lön för en inspektör af gymnastik- och krigsbildande öfningarne i sammanhang med skolväsendet . . . . . » 5,000.

Arlig utgiftstat: Summa Rdr 53,800.

Det är ju tydligt, att huru noggranna de beräkningar må vara, på hvilka man vill grunda hela den storartade planens organisering och dess enskildheter, bör man dock för att lättare möta de många olika svårigheter, hvilka skola yppa sig i början af *verkställandet*, under första året inskränka sig till vissa större områden och då häldst börja med de södra landskaperna, som äro folkrikast och i alla afseenden dertill beqvämast.

Enligt förf:ns mening innehålla dessa antydningar den ledtråd som statsmagterna böra följa vid denna frågas behandling. Att i en helgjuten plan grunda och befästa sambandet mellan de fyra olika elementer, hvilka tillsammans bilda folkbevärningens rot och stam, nemligen 1) Folkskolans öfningar, 2) Elementarläroverkets, 3) Arbetsbefolkningens mellanålders, och 4) Samteliga befolkningens bevaringsålder, är ingalunda en lätt uppgift inom de trånga gränserna af en brochyr. Här är således f. n. intet väsentligt att tillägga i *detta* afseende, utom att stadgarna för Elementarläroverket (Kongl. Cirkuläret den 9 Jan. 1863, samt den 19 Juni 1866 till Eforalstyrelserna, och samma datum till Domkapitlen) kunna behöfva någon omarbetning såsom redan antydes i det föregående. *)

*) Onekligen borde detta förslag, för att kunna göra anspråk på en mera detaljerad än omfattande öfversigt af planen att till en fast enhet sammanbinda ungdomens kroppsöfningar, exercis m. m., framställa ännu åtskilliga dermed förbundna frågor af synnerligt inflytande på saken. Dessa frågor äro till en del af

Visserligen kunna ännu andra önskningsmål anföras. Men de äro samtligen underordnade detaljer eller utgöra förutsättningar af det redan anförda, åtminstone såtillvida att de afse gymnastikinstruktörernas egen utbildning och Centralinstitutets inre behof. Till sådana önskningsmål räknas dels att handböcker utgifvas i vissa af de anbefallda läroämnena, dels ett plancheverk till beredande af mera *enhet* i det formella och af terminologiens förenklande, hvilket enkannerligen behöfves i gymnastik. *)

Men utom verkningskretsen för de *skolbundna formerna* finnes för kroppsöfningar ett annat för sig ganska viktigt och vidsträckt fält, hvars utveckling och häfd *hufvudsakligen* bero af det interesse, hvarmed lokala ortmyndigheter eller sakens enskilde bebeskyddare och vänner vilja omfatta detsamma, oberoende af statsanslag. Så åtminstone är förhållandet i England.

Gymnastiken har hos oss hittills haft mera en intensiv än extensiv karakter: den har förvärfvat ett aktadt namn bland helso- och läkemedlen, den uppträder som ett viktigt element i allmänna uppfostran och i de krigsbildande öfningarne etc. Men frigörande sig från det strängt ordnade och formella på gymnastiksalen eger den ett lika viktigt, ett mera nationelt moment då den uppträder under allmännare

nyare datum, såsom angående behofvet af bättre och pålitligare erfarenhetsgrunder för att tjena till ledning vid de s. k. skolmönstringarne, (besigtningen och utgallringen) i enlighet med gymnastikens verkliga inflytelser på friska och sjuka. Men förf. är f. n. hindrad att yttra något derom, och har dessutom försummit, att en medicinsk vetenskapsman, hvilken sjelf praktiskt utöfvat gymnastik, snart skall meddela förslag till en bättre plan derom än de många olika, som hittills varit följda vid dessa mönstringar. Andra ärenden hafva närmaste sammanhang med denna fråga, hvars betydenhet tilltagit ofantligt sedan man äfven i Sverige beslutat att följa Preussens och Frankrikes föredöme att göra gymnastiken *obligatorisk* för alla friska och törhända snart att äfven här bortkasta det föraktliga systemet att låta unga veklingar med penningar friköpa sig från värneplikten, den första, kanske enda gården till fäderneslandet.

*) Denna brist kvarstår *anmärkt* sedan 40 år. En af institutets u. v. lärare har väl offrat tid och kostnader till samlande af teckningar m. m. Men utgifvandet öfverstiger en obemedlads tillgångar, ehuru ett dylikt arbete skulle t. o. m. utan text få utländska köpare, om utföraudet motsvarade den "ideella smak och de plastiska skönheter", som utlänningar ansett den svenska gymnastiken företrädesvis hysa. Företagets praktiska nytta borde af en hvar inses.

former såsom *täflingsöfningar*, eggande yngre och äldre till ansträngningar, hurtighet, mandom och ihärdighet och meddelande till sjelfva folklifvet en helsosam och stärkande karakter. Ling säger med rätta att »hela lifvet är en uppfostran». De krafter, som ej öfvas, måste förslöas och försvagas, då deremot de som underhållas genom en fortgående progressif verksamhet, tilltaga och mångdubblas. Då staten med icke obetydliga uppoffringar sörjt för att hvarje individ, vid den uppfyllda värneplightens slut, erhållit en viss grad af utbildning och kroppslig färdighet, finnes i täflingsöfningarne en ypperlig eggelse att tills en mera framskriden ålder underhålla den jemte hälsa, kraft och liflighet.

Täflingsöfningar böra derföre uppmuntras och anordnas öfverallt inom landet, såsom i kapplöpning och gång (uthållighet och hastighet, med eller utan hinder) i spjutkastning, brottning och målskjutning och kastning af tyngder; i rodd och simning; om vintern i skridskoåkning, i skidlöpning, täflingar i kälkåkning, med isjakter, slängkälke etc. Dessa täflingar till en början mera eller mindre lokala, torde sluteligen böra ske landskapsvis e. a., på det att de olika traditionella folkbruket måtte få tillfälle att ge en nationel färg och prägel åt dessa fester, som skulle ega rum hvart eller hvartannat år, antingen vid midsommar, före bergningen, eller efter skördetidens slut i September, måhända samtidigt med landstingen samt vintertiden då snö eller is medgifva *). En större täflingsfest borde anordnas hvart 3:e år vid hufvudstaden, i hvilken endast sådana borde få deltaga,

*) Gymnastiklärarne, hvar i sin mån, borde låta sig angeläget vara att härvid uppträda med nit och anordnande råd.

En gång då dessa täflingsöfningar erhållit en ordnad form, borde qvinnan ej uteslutas från deltagande i sådana täflingar, som öfverensstämma med hennes kön och anlag, enligt hvad vi se i England, Friesland och Würtemberg. Bland dessa täflingar nämnas gång, kapplöpning, skjutöfningar med pil och båge (archery, en af könet i England mycket omtyckt öfning) rodd, simning och skridskoåkning, hvilka skola vara lämpliga för att hos landets blifvande mödrar lifva och underhålla håg och interesse för det styrkande och lifvande i kroppsrörelser i allmänhet, och således uppmuntra dem att till sina barn öfverflytta kärlek till desamma. »Avec la faiblesse des mères commence celle de l'homme», är en sanning som förf. ej förbisedt, ehuru han här icke särskildt yttrat något om qvinnans kroppsuppfostran.

som i föregående årens lokaltäffingar blifvit prisbelönda. — Såsom första steget till en organisation i denna riktning föreslås: att i hvarje stad, förhållandesvis till folkmängden, (äfvén på landet) en eller flera gymnastiska sällskaper eller klubbar inrättas, med ändamål att bilda utgångspunkter för anordnandet af gymnastiska öfningar inom alla klasser och åldrar; att lifva det allmänna intresset för kroppsöfningar och folklekar; att uppmuntra till deltagande deri, utsätta priser och anordna täflingsfester etc. Ett större sällskap af denna art skulle bilda sig i hufvudstaden under benämning af *Sällskapet för idrotter och kroppsutbildning*, som med beskyddare och ledamöter af det högsta, ädlaste och mest upplysta, som landet eger, skulle gifva en impuls till det hela. Som hedersledamöter skulle inkallas sådana personer, hvilka i och för dessa öfningars bedrivande och ordnande visade nit och ej ryggade tillbaka för dermed förknippade uppoffringar eller anmärkningar. Sveriges mäcenater kunna väl ej täfla med Englands i rikedom, men dagliga erfarenheten bevisar, att frikostiga medborgare kunna finnas äfvén i vårt land, t. o. m. för angelägenheter af mera tvifvelaktig nytta eller mindre allmänt gagn, än den ifrågavarande.

En allmän öfningsplats af tillräckligt omfång samt med tort och sundt läge borde, enligt hvad förut blifvet föreslaget, af kommunen upplåtas i närheten af hvarje stad der sällskapets medlemmar, skolungdom etc. under den blidare årstiden kunde samlas till de flerahanda kroppsöfningar, som ofvan blifvit nämnde.

Dessa öfningar såsom en följd och utveckling af ett sannt gymnastiskt system skola utan tvifvel äfvén återverka på nationens moraliska tillstånd i allmänhet. En mera allvarlig anda, måttlighet, manlighet och ihärdighet skall småningom utveckla sig och mera fördragsambet och samkänsla uppstå mellan de olika samhällsklasserna. — Det svenska folket, med fullt utvecklade frihetskänsla och fysisk kraft skall då ej kunna underkufvas; färdigt till hvarje uppoffring för sin egen frihet och för det allmännas säkerhet, skall det ej förgäfvés väpna sig för att möta en fiende, som hotar dess urgamla sjelfständighet.

BILAGOR.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga Stadga för Gymnastiska Central-Institutet af den 8:de Januari 1864 § 3 mom. d), tillhör det Direktionen öfver nämnde Institut, att ega öfverinseende öfver gymnastikundervisningen vid rikets elementarläroverk och folkskolor, och enligt § 4 eger Direktionen, för utöfningen af detta inseende, att genom dertill lämplige personer låta inspektera gymnastikinrättningarne, med åliggande för de inspekterande att, efter verkställt uppdrag, derom till Direktionen afgifva berättelse.

På grund af dessa nådiga stadganden har Direktionen sedan början af år 1864 genom föreståndaren för Gymnastiska Central-Institutet låtit inspektera 10 elementarläroverk och 2:ne Folkskolelärare-Seminarier. Direktionen finner visserligen, att ett betydligt större antal läroverk under den tid af mer än 2:ne år, som efter Direktionens tillsättande förflutit, borde hafva blifvit inspekterade, så framt dermed skulle hafva kunnat vinnas den närmare tillsyn öfver gymnastikundervisningen i riket, som i dessa nådiga stadganden tydligen äsystas, men då lämplige personer för dessa inspektioners förrättande icke varit att tillgå, har Direktionen deraf sett sig förhindrad att detta sitt åliggande i vidsträcktare mån uppfylla.

Gymnastiska Central-Institutets föreståndare och öfrige öfverlärare äro de personer, som till sådana inspektioners förrättande lämpligen kunde användas, men då deras lärare-verksamhet, med undantag af en kort tid under slutet af vårterminen, samtidigt med elementarläroverkens fortgående undervisning, vid Institutet tages i anspråk, och då denna sista tid af läsåret vid elementarläroverken är examenstid och sålunda för dessa inspektioner icke rätt lämplig, så har det endast undantagsvis varit Direktionen möjligt att genom Institutets föreståndare, som för detta ändamål då åtnjutit tjänstledighet, nämnde inspektioner låta förrätta.

Af hvad sålunda blifvit anfördt, synes oundgängligen följa behovet af en särskild tjänsteman för inspekterandet af gymnastikundervisningen i riket, och förslag derom har äfven vid innevarande riksdag i 2:ne

riksstånd varit väckte, ehuru de icke denna gång vunnit antagande, hufvudsakligen, såsom det vill synas, på grund deraf, att detta behof icke varit fullständigt utredt. Under sådant förhållande anser sig Direktionen böra fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet på denna angelägenhet och i underdånighet föreslå, att Eders Kongl. Maj:t behagade till den näst sammanträdande riksdagen göra nådig framställning om inrättandet af en Öfver-Inspektörsbefattning för all gymnastikundervisning i riket.

Denna Öfver-Inspektör borde det då åligga att hafva oafslätlig tillsyn öfver, att vid samtliga elementarläroverk och Folkskolelärare-Seminarier de för gymnastikundervisningen gällande föreskrifter noga efterlefas, samt att å ena sidan med anvisningar och råd söka afhjelpa de brister, som härvid kunna förefinnas, och å den andra öfver gymnastikundervisningens fortgång i riket årligen eller på andra bestämda tider till Direktionen öfver Gymnastiska Central-Institutet afgifva inspektionsberättelse, ätvensom det borde kunna åligga att efter omständigheterna och då särskilda anledningar dertill finnas, inspektera folkskolornas gymnastikundervisning.

För vinnandet af öfverensstämmelse och nödigt samband i gymnastik- och vapenöfningar vid läroverken och i arméen, borde denna inspektör äfven ega tillsyn öfver undervisningen i dessa ämnen vid krigsskolan och arméens rekrytskolor, helst en sådan öfverensstämmelse, för ordnandet af landets försvar, synes vara af icke ringa betydighet.

Anordningen af de anstalter, i hvilka sjukgymnastik utöfvas samt sättet, hvarpå denna utöfning sker, synas äfven, till allmänt gagn, både kunna och böra af denna inspektör tillses.

Då sålunda hans åligganden böra blifva så vidsträckt, att haas tid deraf fullkomligen upptages, och då hans samhällsställning fordrar tillbörligt anseende, synes Öfver-Inspektören öfver gymnastikundervisningen i riket, utom dagtraktamente och reseersättning under pågående förrättningar, böra åtnjuta så stort årligt arvode, att hans inkomster komma att uppgå till hvad innehafvare af dermed jemförlige befattningar i löneförmåner årligen åtnjuta.

Med djupaste vördnad, trohet och nit framhärda

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

tropligtigste, underdånigste
tjenare och undersåter

Magnus Huss.

G. Wennerberg.

G. Adlersparre.

H. A. Abelin.

G. Nyblæus.

Stockholm den 9:de Juni 1866.

Till Kongl. Maj:t underdånigst genom Dess Ecklesiastik-Expedition.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Genom underdånig skrifvelse af den 9:de Juni 1866 har Direktionen öfver Gymnastiska Central-Institutet vågat fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet på behofvet af en inspektör för gymnastikundervisningen i riket.

Enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga stadga för nämnda Institut af den 8 Januari 1864 § 3 mom. d) tillhör det nemligen dess Direktion, att ega öfverinseende öfver gymnastikundervisningen vid rikets elementarläroverk och folkskolor och enligt § 4 eger Direktionen, för utöfningen häraf, att genom dertill lämpliga personer låta inspektera gymnastikinrättningarna, med åliggande för den inspekterande att, efter verkställt uppdrag, derom till Direktionen afgifva berättelse, egande den inspekterande, att under förrättningstiden åtnjuta dagtraktamente och reseersättning.

Säsom i ofvan åberopade skrifvelse i underdånighet blifvit anfördt, har verkställandet häraf mött svårighet derigenom, att de personer, som kunnat anses lämplige till sådane inspektioners förrättande, företrädesvis öfverlärarna vid Institutet, vid den tid, då detta borde verkställas, genom sina lärarebefattningars bestridande äro derifrån förhindrade, hvarföre också endast några få Elementarläroverk och Folkskolelärare-Seminarier årligen kunnat inspekteras.

Ehuru Direktionens öfverinseende öfver Elementarläroverkens gymnastik-undervisning genom inkommande årsberättelser nu mera betydligt underlättas, måste dock detta anses otillräckligt för både ett noggrannare öfvervakande af gifna föreskrifter, hvaribland nu, såsom sednast tillkommet, må nämnas det nådiga Cirkuläret af den 19:de Juni 1866, och meddelandet af de råd och anvisningar, som endast genom det personliga sammanträffandet möjliggöras. Direktionen finner sig med anledning häraf ånyo i underdånighet böra fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet å nyttan och angelägenheten af iurättandet på stat af en inspektörsbefattning öfver gymnastikundervisningen i riket.

Denne inspektör borde det åligga, att efter särskild af Direktionen meddelad instruktion hafva oafåtlig tillsyn öfver, att vid samtliga elementarläroverken och Folkskolelärare-Seminarierne för gymnastikundervisningen gällande föreskrifter noga efterleivas, samt, att å ena sidan med anvisningar och råd söka afhjelpa de brister, som härvid kunna förefinnas, och å den andra öfver gymnastikundervisningens fortgång i riket årligen eller på andra bestämda tider till Direktionen öfver gymnastiska Central-Institutet afgifva inspektionsberättelse, äfvensom det borde honom åligga att efter omständigheterna och, då särskilda anledningar dertill finnas, inspektera folkskolornas gymnastikundervisning.

För vinnandet af öfverensstämmelse och nödigt samband i gymnastik- och vapenöfningar vid läroverken och i arméen, borde denne in-

spektör äfven ega tillsyn öfver undervisningen i dessa ämnen vid krigsskolorna, helst en sådan öfverensstämmelse, för det rätta ordnandet af landets försvar, icke synes sakna sin stora betydhet. Anordningen af de anstalter, i hvilka sjukgymnastik utöfvas jemte sättet, hvarpå detta sker, synes till allmänt gagn äfven både kunna och böra af denna inspektör tillses.

Då hans åligganden sålunda blifva så vidsträckt, att hans tid deraf fullkomligen upptages, och då hans samhällsställning fordrar tillbörligt anseende, synes inspektören öfver gymnastikundervisningen i riket, utom dagtraktamente och reseersättning under förrättningstid, böra åtnjuta så stort årligt arvode, att hans inkomster komma att uppgå till hvad innehafvare af dermed jämförliga befattningar i löneförmåner årligen åtnjuta.

Med djupaste vördnad, trohet och nit framhärda

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåter

N. J. Berlin.

H. A. Abelin.

G. Wennerberg.

G. Nyblæus.

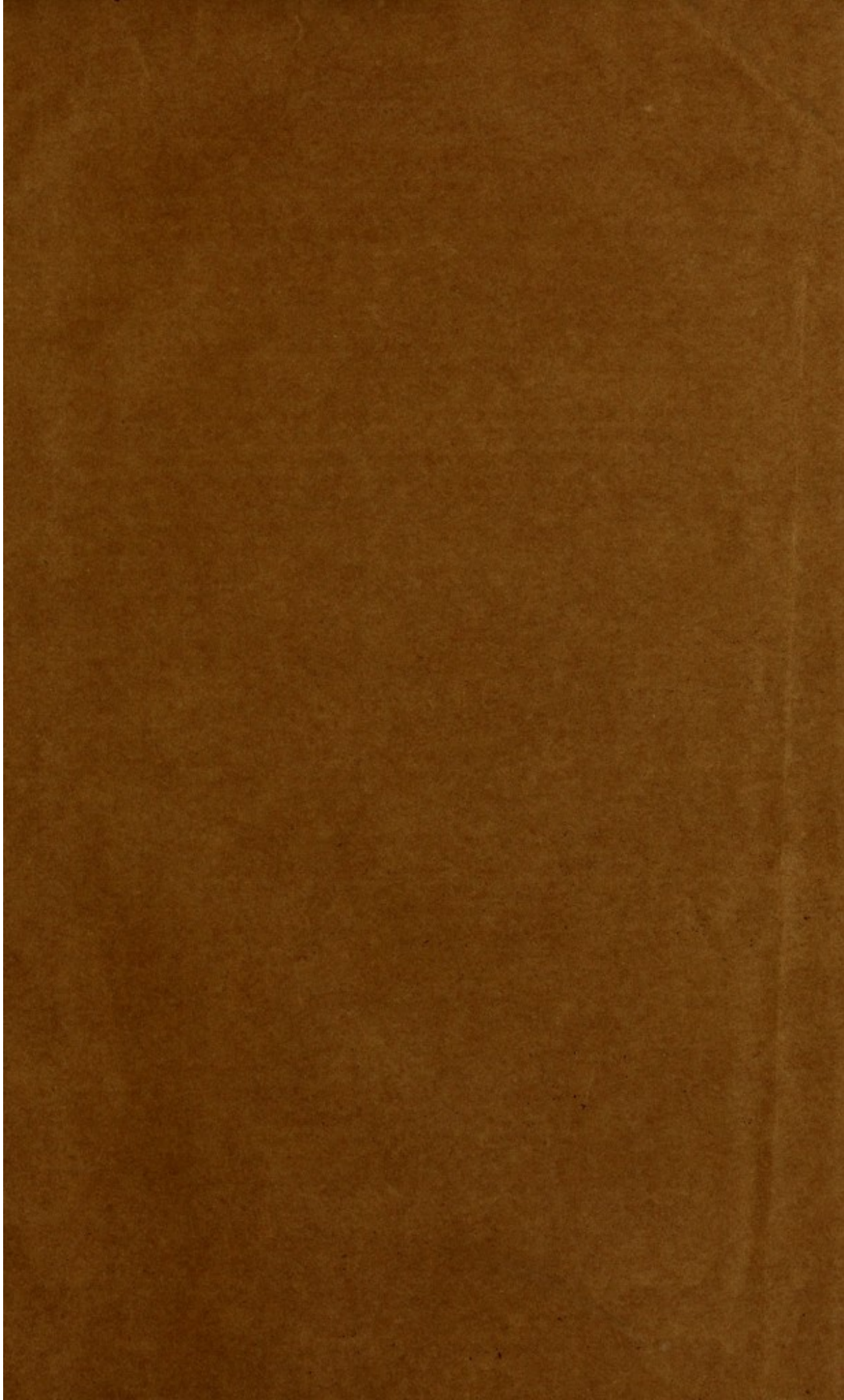
Inkom den 5 Nov. 1867.

F. A. Westerling.

Wellcome Library

RÄTTELSE:

Sid. 13 står: således, läs: således tillse, att. Några staffel o. a. behagade läsaren rätta sjelf.

Pris: 50 öre.

2

